

Retallable

La Processó del Corpus de València

Il·lustracions

de

Vicent Martínez

 GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

Any 1990

L'ANY DEL TRANT LO BLANC

Aquesta edició de retallables del CORPUS DE VALÈNCIA, disseny de l'artista valencià Vicent Martínez, pretén ser una aportació més a la recuperació lúdica de la cultura del nostre poble, enmarcada dins de la celebració del V CENTENARI DE LA PUBLICACIÓ DEL TIRANT LO BLANC DE JOANOT MARTORELL i dins de l'Exposició que sobre la IMPREMTA VALENCIANA organitza i patrocina la Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Ciència, Diputació de València, Ajuntament de València i el Museu de la Impremta i les Arts Gràfiques d'El Puig.

Aquest retallable serà presentat a l'Exposició monogràfica de CROMS I RETALLABLES que s'inaugura el 15 de Novembre.

Projecte i Coordinació: Manuel Olmos. Text: Miguel Angel Catalá. Traducció: Josep Giner.

La festivitat del Corpus Christi convertix cada any la ciutat de València en l'escenari d'un conjunt d'elements rituals i patrimonials que ens fan viure una de les millors expressions de la cultura festiva dels valencians i les valencianes. Des de l'any 2010, este patrimoni festiu està declarat bé d'interés cultural, fet que li dona el màxim rang de protecció i compromet les institucions públiques a adoptar mesures de difusió i salvaguarda.

Precisament, des dels inicis d'esta celebració, l'Ajuntament de València (originalment, els antics jurats de la ciutat) ha tingut un paper determinant en l'organització i el desplegament de la festa, en estreta col·laboració amb el Capítol catedralici. Més de sis segles després de la instauració d'esta festivitat al Cap i Casal, l'Ajuntament continua assumint esta responsabilitat, adaptant-la a la nova sensibilitat cap al nostre patrimoni festiu.

Per esta raó, la Regidoria de Cultura Festiva publica enguany una reedició facsímil del retallable *La processó del Corpus*, publicat l'any 1990, amb l'objectiu que menuts i menudes, però també majors, coneguen millor els elements que caracteritzen esta celebració i que constitueixen un patrimoni col·lectiu. En un any singular, marcat per la situació sanitària, este retallable ens permetrà revivre el Corpus valencià, fent passar «la processó per ma casa».

La publicació original, apareguda en el marc de la commemoració del 500 aniversari de la publicació del *Tirant lo Blanc*, va ser un projecte que coordinà Manolo Olmos, historiador i activista cultural, llavors tècnic de cultura de l'Ajuntament de València i possible autor del prefaci anònim que encapçalava l'edició. Les il·lustracions van eixir de la mà de Vicent Martínez (Quatretonda, 1934), pintor d'una àmplia trajectòria format en l'Escola de Sant Carles, que en 1990, amb motiu de l'Any del Tirant, col·laborà amb l'Ajuntament de València fent també altres retallables dedicats a balls valencians i al Tribunal de les Aigües.

La publicació es completava amb un text introductor a cura de Miguel Ángel Catalá, llavors directors del museus municipals de l'Ajuntament de València i una de les persones directament implicades en el procés de recuperació de la festa del Corpus iniciat en 1977. Al llarg de la seua trajectòria investigadora, Miguel Ángel Catalá (València, 1949-2020) fou autor de destacades publicacions relacionades amb el patrimoni històric, artístic i cultural valencià, entre les quals cal citar diverses monografies i estudis dedicats a la celebració del Corpus Christi. Amb la reedició d'este retallable, l'Ajuntament de València vol recordar la seua implicació, des d'un profund sentit del servici públic, en el redreçament cultural i patrimonial del Cap i Casal.

En la festa del Corpus concorren una sèrie d'elements que constitueixen un dels components del folklore valencià.

Les Roques, la Degollà, la Moma, els Cavallets, la Magrana, l'Agüelo Colomet, l'Àngel bobo, els Cirialots...

són alguns dels molts aspectes que enriqueixen i singularitzen una festa arrelada en la tradició vernacle del segle XIV, molt pocs anys després de que s'institucionalitzara, en tot el món catòlic, la gran solemnitat eucarística.

Després d'anys d'insofrible postració i negligència per part dels responsables de mantindre tan venerable patrimoni cultural, l'afany actualment sentit de recuperar tants aspectes que conformen la nostra personalitat com a poble no podia oblidar el nostre Corpus, el Corpus valencià. En aquest cas i per coincidència feliç, afortunada, la consciència patriòtica de molts valencians anònims s'ha vist respatllada i encara impulsada per l'entusiasme d'unes autoritats sorgides de la mateixa entranya del poble.

Amb la iniciativa d'aqueixes autoritats –Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat valenciana i Ajuntament de València– apareix ara l'edició d'uns retallables dels diversos personatges i elements plàstics que peculiaritzen el Corpus valencià.

Plausible objectiu que no sols apropa els valors d'aquesta festa a un públic infantil, procurant-li un recurs assequible que entreté i cultiva a un temps, sino que posa els fonaments perquè tan bell component de la nostra memòria col·lectiva com ho és la festa del Corpus es mantinga viva, apreciada, per part de les futures generacions adultes.

El retallable, un passatemps que fou fonamental entre els adolescents de la meua generació, especialment entre aquells que pertanyien a classes modestes, torna a adquirir hui plena acceptació. Molt oportuna, per això, l'edició d'aquests deliciosos retallables de tan gran efecte plàstic, dibuixats per Vicent Martínez, autèntic mestre del disseny gràfic que mereix tota la nostra admiració.

CARRO DE L'ENRRAMADA

Un poc abans d'eixir la processó, desfila per tota la carrera d'aquesta un carro carregat de murta, junça, romer i altres plantes aromàtiques que van escampant pertot arreu, a la manera d'una estora floral, uns llauradors amb la vestimenta típica de l'horta: ampelis saragüells, faixa, jupetí i mocador nugat al cap.

LA GUÀRDIA MUNICIPAL MONTADA

Fou instiuïda, l'any 1895, com a secció especial de la policia municipal vigent des del 1872. Abans precedia el seguici de la processó del Corpus un piquet de la guàrdia civil. En 1912 s'establí l'actual uniforme de gala de la guàrdia municipal montada per iniciativa del regidor i investigador valencià Josep Sanchis Pertegàs. Semblant a l'uniforme de l'escorta reial de les primeries del segle actual, l'uniforme de la guàrdia municipal montada està compost, essencialment, de pantaló blanc, casaca blau fosc i guardapist roig amb botonadures i galons platejats, botes de montar i casc daurat amb crinera de plomes blanques.

EL CAPELLÀ DE LES ROQUES

Invita les autoritats i el poble a participar en les festes i gojos populars presidint la cavalcada, que en temps antics se celebrava la vespra –cavalcada de la “Degolla”– i el matí del Corpus– la del “Convite” pròpiament dita.

LA DEGOLLA

Representa l'escamot de soldats romans executors de l'ordre d'Herodes de degollar tots els xiquets de Betlem menors de dos anys. Per extensió rebia el nom de la “Degolla” la cavalcada de la vespra del Corpus, per tal com aquestes filades (de la mateixa manera que actuaven en el “Misteri del rei Herodes”) en protagonitzaven l'aspecte més grotesc i cridaner quan agredien els desprevinguts espectadors amb sorollosos fuets de pergami, anomenats “carxots”, com a rememoració festiva de la dita matança. Refosa la cavalcada de la Degolla amb la del convit que es celebra al matí del Corpus, el 1982 es restablí de bell nou el tradicional grup de la “Degolla”.

LA MOMA I ELS MOMOS

Representació de la Virtut i els Set Pecats Capitals, la dansa dels quals significa la lluita i, a la fi, el triomf d'aquella sobre aquests. La Virtut o la Moma, personatge central de la dansa, representada per una dona vestida de blanc, és encarnada, però per un home, mentre que els “Momos” porten un vestit de color roig i negre i es cobreixen amb una pintoresca lligadura en el qual es representa un drac. Es tracta doncs, d'una dansa didàctica-religiosa, la “de mayor contenido simbólico y la que mejor cuadra dentro del entorno religioso de la festividad del Corpus

Christi”, en opinió de S. Seguí i F. Pardo, autors d'un important treball en el qual es descriu tota aquesta dansa i les restants. Aquesta fou restaurada l'any 1977 pel grup “Alimara” de la “Societat Coral El Micalet”.

ELS ARQUETS

Componen aquest grup els xiquets que executen la dansa també anomenada de *poloneses*. La denominació més popular a València ha estat la de *dansa dels arquets* per raó dels arcs florals que s'hi utilitzen per aconseguir diversos efectes coreogràfics. La introducció d'aquesta dansa en la processó del Corpus data del 1846 i ve a significar l'alegria per la participació dels llauradors en la festa.

LA MAGRANA

Grup de dansaires infantils vestits de calabresos però que en realitat simbolitzen ser jueus que, a l'acabament de la dansa, quan s'obri la *magrana*, retén acatament a l'Eucaristia. La dansa és una de les moltes versions del ball de cintes, del qual existixen altres exemples a diverses localitats valencianes.

ELS CAVALLETS

Probablement s'inspira en les evolucions i ornaments eqüestres realitzats, des de l'Edat Mitjana, en commemoracions i homenatges. Aquesta dansa l'executen xiquets vestits de mores, vestimenta evocadora dels turcs o àrabs que figuren en el seguici dels Reis d'Orient, amb la significació que fins i tot els infidels fan testimoni de la seua adoració al Santíssim Sagrament. Cadascun d'aquests dansaires porta un cavall de cartó que dona nom a aquest grup. L'origen d'aquest grup possiblement es remunta als inicis de la cavalcada, que data de 1615. Vuit són els dansaires infantils que componen el grup.

LA MARE DE DÉU DE LA BURRETA

Al grup de la Verge i el Xiquet montats sobre una burreta i acompanyats de Sant Josep també se l'anomenava *la Fugida a Egipte*. La seua presència en la cavalcada dels *cavallets* o del *convit* apareix vinculada a la representació del *Misteri del rei Herodes*, un dels tres misteris del Corpus que han subsistit entre els que s'escenificaven amb motiu d'aquesta festivitat des de la plataforma de les mateixes Roques. No és d'extranyar, doncs, que els mateixos actors que interpretaven els personatges d'aquests Misteris s'incorporaren al seguici de la cavalcada, enriquint d'aquesta manera el bigarrat colorit d'aquella.

ROCA DE L'INFERN

L'antiguitat d'aquest carro triomfal es remunta a 1542. Se

l'anomena vulgarment roca *Diablera*, per les nombroses figures de dimonis que hi havia en la seua part anterior, abans de la important restauració que va patir el 1867. Abans, en 1702, l'antiga roca de *l'Infern* va patir una altra profunda restauració i l'any 1815 es tornà a fer la figura alada de Plutó, divinitat mitològica de l'Hades, assimilada en aquest cas a la imatge del Dimoni; s'alça aquesta figura sobre un pedestal octogonal decorat amb figures monstruoses que simbolitzen els set pecats capitals.

Aquesta roca és l'última de totes en desfilar, simbolitzant així que fins el principat del Dimoni sobre el món doblega la seua sobirania en la festa del Pa eucarístic. Com a símbol de l'heretgia ha estat interpretada també la significació d'aquesta roca, com una evocació del domini musulmà sobre València.

ROCA DE LA TRINITAT

Encapçala el seguici de totes les Roques i fou construïda l'any 1674. A més de les figures al·lusives al seu títol, ostentat sobre un alt pedestal, en la part davantera de la plataforma de la Roca apareixen les imatges d'Adam i Eva expulsats per un àngel, per la qual cosa aquesta Roca era anomenada també del *Paradis Terrenal*. Tradicionalment, era representat en la mateixa Roca el misteri d'Adam i Eva.

ROCA DE SANT MIQUEL

Intitolada antigament del Juí Final, fou construïda a l'any 1535, si be set anys després va ser dedicada a l'Arcàngel Sant Miquel, simbolitzant, s'ha dit, el triomf de les armes cristianes sobre els musulmans arran de la Reconquesta.

ROCA LA FAMA

Es la més moderna fora de la dedicada a Sant Joan de Ribera: La roca de la Fama es va construir a expenses de la societat “Lo Rat Penat” per a figurar en la cavalcada de la Fira de Juliol de 1899. A l'any següent fou donada a l'Ajuntament i va desfilar, ja, des d'eixe any, com una roca més. Simbolitza l'antic Regne de València, la glòria del qual pregona la mítica figura de la fama.

ELS REIS D'ARMES

Van vestits amb una cota groga, tunicel·la quadrada de seda i valona de puntilles, i tocats amb una corona daurada; a més, lluïxen una llarga barba i cabelleres blanques. Porten les *banderoles* o estendards de la Ciutat. Fins a les primeries de l'actual segle, en mig dels dos reis d'armes que, amb les banderoles, encapçalaven la processó hi figurava un altre rei, restit amb idèntica vestimenta i portant la *Senyera* amb el *drac alat*.

A més d'aquests heralds, precedixen l'Àngel Custodi de la Ciutat i Regne que figura en el seguici processonal vuit reis d'armes amb els títols corresponents a València –Molt Noble,

Magnífica, Insigne, Coronaça, Ínclita, Fidel i Dues vegades Lleial–, els quals trobem, prenotats i gravats, sobre escuts o broquers cuatribarrats que els esmentats reis d'armes ostenten sobre el braç esquerre; en la mà dreta porten unes macetes o vares, en la part superior de les quals hi figura l'escut losangejat de la Ciutat.

La presència destacada d'aquests reis d'armes significa la participació heràldica municipal en el mateix seguici de la processó. Més antigament, només un rei d'armes ostentava en les seues mans l'adarga de les armes de la Ciutat, precedint els quatre Evangelistes i l'Àngel Custodi de València.

ELS NANOS

Són tres o quatre parelles d'hòmens que, per dansar, es posen uns grans caps de cartó de caràcter grotesc. Al Llarg del seguici processonal, encapçalat pels gegants, i en determinats intervals, els nanos dansen al so d'una bella melodia interpretada pel tabalet i la dolçaina. Aquesta cerimoniosa dansa de ritme binari ha estat rescatada recentment de l'oblit, i expressa –amb la dels gegants– que tots, grans i menuts, es complauen en la festa eucarística.

Ballar-li a ú els nanos és una expressió paremiològica que s'empra en el sentit d'afalagar algú.

ELS GEGANTS

Són quatre parelles –d'espanyols, turcs, gitanos i negres– de gran altura, amb el cap i les mans de cartó i vestits amb peces de roba de grans dimensions que amaguen la persona encarregada de portar cada gegant. Fins no fa molt, els protadors dels gegants portaven un guarniment especial: camisa blanca, pantaló obscur, faixa taronja, mocador de seda al cap i espadnyes blanques. La significació simbòlica d'aquestes figures –introduïdes per primera vegada a València en el Corpus de 1589, per influència castellana potser– sembla expressar la reverència tributada a l'Eucaristia pels quatre cantons del món, segons uns, o per les altes jerarquies de la terra, segons altres. Es conserva la melodia de tabalet i dolçaina, al ritme de la qual ballaven els gegants al llarg de tot el recorregut de la processó.

La dita *"estar entretingut en la roba dels gegants"* és una expressió paremiològica que s'aplica a aquella persona que excusa les seues obligacions amb alguna ocupació banal.

JUDITH

Aquesta heroïna bíblica, vestida amb túnica i mantell convencional, es dona a conèixer per ostentar una espasa i una figuració del cap del general Holofernes, a qui va decapitar mitjançant un parany, després d'haver resistit a la seua seducció. Judith, per haver reafirmat el seu poble en la confiança divina i alliberar-lo sàgament de l'opressió enemiga, personifica la virtut de la Templança i camina en el seguici darrere de Ceila

i Jabel i davant de Ruth, les quatre heroïnes bíbliques que, una darrere de l'altra, desfilen a continuació de la doble filera de personatges que representen els dotze fills de Jacob.

ABRAHAM

Apareix com un vell portant un gran ganivet i acompanyat per un xiquet que carrega amb un feix de llenya, el qual representa la figura d'Isaac, en representació de l'acceptació del sacrifici descrit al Llibre del Gènesi, per la qual cosa l'un i l'altre són una imatge profètica del sacrifici de Crist.

MOISÉS

Al cabdill i legislador d'Israel en la seua peregrinació pel desert se'l representa amb una túnica i una capa de faïçó barroca. El seu atribut personal són les dues Taules de la Llei, que va rebre de mans de Déu al mont Sinaí, segons el relat bíblic. Però la seua caracterització més personal són els dos raigs luminosos sobreposats al seu cap a manera de banyes, denotant el semblant resplendent del que parla el Llibre de l'Èxode. En la processó del Corpus, Moisés segueix a Josué i precedeix a Isaac i Abraham; com a portaveu de Yaveh, prefigura simbòlicament el sacerdot.

JOSUÈ

Va vestit com un general de temps antics, amb cuirassa i casc, en memòria d'haver estat cabdill de les tribus d'Israel quan van ocupar la Terra Promesa. En la processó del Corpus ostenta una ingènua representació del sol en la mà esquerra, que alça al temps d'apuntalar-la amb una espasa que branda amb la dreta, gest aquest molt teatral que vol recordar la victòria assolida per Josué en la batalla de Gabaón. Al seguici de personatges de l'Antic Testament hi figura entre Melquisedech i Moisés.

ELS EXPLORADORS I EL RAÏM

Aquest grup, representació plàstica d'un relat del Llibre de Josué, exemplifica d'una manera ben gràfica, inclòs hiperbòlica, la fecunditat de la Terra Promesa als hebreus en la seua peregrinació pel desert. El text bíblic al·ludit referix concretament el fet de quan els israelites arribaren al límit de Palestina i Moisés escollí dotze hòmens perquè exploraren el país, els quals, de tornada, portaren un raïm tan gran que havia de ser transportat entre dues persones.

L'ARCA DE L'ALIANÇA

Signe visible de la presència de Déu entre els jueus i objecte principal del seu culte, l'Arca de l'Aliança fou traslladada en processó per David al temple de Jerusalem, essent per tant

figura premonitòria no sols de l'Eucaristia, per contenir aquella un poc del manà que va servir d'aliment al Poble de Déu en el seu peregrinatge pel desert, sinó del mateix culte processonal eucarístic al voltant del qual gira la festivitat del Corpus.

DAVID

És representat amb túnica i mantell reial, corona i tocant un arpa o psalteri, significat així la seua doble condició de rei i profeta. Segons el Llibre de Samuel, el rei David –antefigura de Crist– va cantar i ballar davant l'Arca de l'Aliança quan aquesta fou traslladada a Jerusalem; aquest sacre seguici és integrat plàsticament en la pròpia processó valenciana del Corpus. En aquesta, la figura del rei David segueix els exploradors de la Terra Promesa, els qual porten el raïm i precedeixen la figura del gran sacerdot Melquisedech.

NOÉ

Model de fe i d'esperança segons el relat del Llibre dels Hebreus, el sacrifici que oferix a Déu després del Diluvi és antefigura del sacrifici eucarístic. Com a nou pare de la Humanitat és el patriarca que tanca el seguici de figures bíbliques de la processó del Corpus. És representat amb una vestimenta convencional: mantell, túnica i tocat amb una gorra de guerrer frigi. Però la seua caracterització peculiar, lleugerament encorvat, recolzant-se sobre un gaiato i portant el colom que retornà a l'arca després del Diluvi, li ha atorgat una especial popularitat i la denominació jocosa de *l'Agüelo Colomet*.

ELS APÒSTOLS

Vestixen túnica i mantell terciat i, fins no fa molt de temps, portaven adossat sobre el cap una aureola o nimbo, símbol de la seua glorificació celest. Al seguici de la processó formen una doble filera de sis apòstols a cada costat i ocupant l'orde corresponent. Es distingixen entre ells pels següents atributs: dues claus entrelaçades (Sant Pere), creu aspada (Sant Andreu), bordó (Sant Jaume), copa amb una serp (Sant Joan), clava (Jaume Alfeu), esquadra i destrat (Sant Tomeu), llança (Sant Maties), alabarda (Sant Judes Tadeu). Els únics que presenten trets personals caracteritzats són Sant Pere (calv o amb tonsura clerical) i Sant Joan, a qui es reconeix per la seua joventut i per ser l'únic apòstol imberbe.

Com trobem en el programa iconogràfic de la decoració barroca del temple de Sant Joan del Mercat, els Apòstols, fonament de l'Església, apareixen en correspondència amb els Dotze Fills de Jacob, els més antic herois de la fe.

ELS EVANGELISTES

Al seguici de la processó, són identificats per les imatges de

la visió d'Isaïes o Tetramorfos, és a dir, l'àngel, el bou, el lleó i l'àguila, relacionats respectivament amb Sant Mateu, Sant Lluç, Sant Marc i Sant Joan. Antigament, els qui encarnaven aquestos personatges en la processó del Corpus ostentaven aquestos símbols enfundant-se els caps, per la qual cosa el poble anomenava els tres primers, respectivament, *l'Àngel bobo, el Bou i la Mula*.

CLARINS I TIMBALS DE LA CIUTAT

A les primeries del segle XV, ja foren preses diverses disposicions sobre les *cobles dels trompadors*, agrupació oficial de la Ciutat que, junt als ministrils, actuava en determinades festes i cerimònies. Interpreten la coneguda *Marxa de la Ciutat*, bella partitura composta en 1479. Pròpia de la moda d'aquesta època és la indumentària que ostenten els tres clariners, el timbaler i els dos portadors, consistent en casaca, jupa i calces curtes en tela roja amb galons de plata, a més del tricornio.

LES ÀGUILLES

Atenent a la interpretació tradicional, la primera de les tres àguiles representa l'Apòstol i Evangelista Sant Joan, l'*àguila de Patmos*, essent figura de l'Esperit Sant el colom amagat al seu bec. Les altres dues àguiles, un poc més menudes, són imatges de les esglésies o comunitats de Roma i d'Espanya, la comunió de les quals expressen explícitament les inicials R. E. que ostenten, gravades, damunt el seu pit.

ELS CIRILIALOTS

En són vint-i-quatre personatges caracteritzats com ancians de llarga cabellera i llarga barba cana, ataviats amb albes blanques i tocats amb altes corones daurades. Subjectes mitjançant talaines, porten grans i pesats cirials decorats en la seua part superior amb l'escut de la Ciutat. El seu origen es remonta a l'any 1382, data en que la Ciutat va acordar que el pas de la Custòdia fóra precedit per dotze cavallers portant grans ciris. Molt prompte, el poble els anomenà *els cirialots* i, quinze anys més tard, l'any 1395, en afegir-ne dotze personatges més es va voler representar la visió dels vint-i-quatre Ancians que envolten, el Seient de Déu, segons la revel·lació de l'Apocalipsi. L'any 1456 se n'afegiren dos ancians més en memòria de la proclamació de la defensa de la Immaculada Concepció als Estats de la Corona d'Aragó, misteri que té en la Dona Apocalíptica una esotèrica prefiguració. Atenent a una moderna interpretació, els Ancians de l'Apocalipsi signifiquen el Poble de Déu transfigurats per la fe transmesa pels Apòstols i els Evangelistes i pels personatges de l'Antic Testament, integrant amb la seua presència en la processó del Corpus un programa plàstic i iconogràfic complet de la Història de la Salvació.

Hom diu *fer el cirialot* quan una persona crida l'atenció dels altres i adopta una actitud excessivament rígida i ostentosa.

TURIFERARI

Precedix la Custòdia i és un de tants sacerdots de la Catedral –antigament n'eren vint-i-quatre– encarregats d'incensar en honor del Santíssim, d'acord amb la usual prescripció litúrgica. Antany, els turiferaris eren assistits per xiquets revestits d'àngels, els quals foren substituïts, més avant, per xiquets del Col·legi Imperial de Sant Vicent Ferrer.

SEGLARS

Antigament, la presència de seglars en la processó del Corpus assolia un nombre destacat, bigarrat i molt nombrós. Desfilaven en primer lloc, formant un llarg seguici integrat pels components dels diversos gremis, fins vint-i-sis, agrupats cadascun en mestres, oficials i aprenents i ostentant les seues respectives banderes i sants titulars. Actualment, els seglars s'integren en les seues respectives parròquies o en associacions religioses i confraries, havent estat suprimides totalment la presència de les imatges sobre andes pertanyents a cada una d'elles.

CLERO

Desfila en la processó revestit de capell pluvial, havent estat reduït, des del segle passat, només al clero secular de les diverses parròquies o de la catedral, ja que els representants de les ordes religioses apareixen amb els seus respectius hàbits i formant un reduïdíssim grup.

CAPELLANS

Dotze sacerdots revestits de dalmàtiques blanques són els encarregats de portar la monumental custòdia, tornant-se al llarg del trajecte amb els turiferaris que els precedeixen.

Antigament, altres capellans destacats del grup de clergues eren els encarregats de dirigir l'orde de la processó. Aquest grup estava format per dos canonges, dos pabordes, dos beneficiats i dos sacristans.

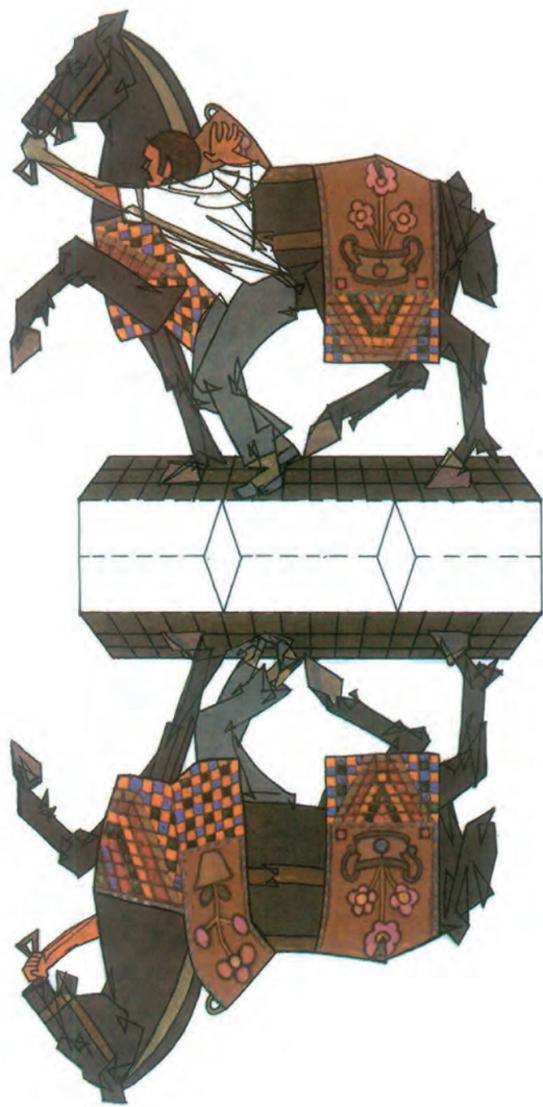
LA CUSTÒDIA

l'actual custòdia d'or i plata i recamada de pedres precioses, joia de l'orfebreria valenciana moderna, data de 1952 i fou projectada, en estil barroc, per Francesc Pajarón amb la intervenció de nombrosíssims artífex. Va substituir la desapareguda en 1936, la qual havia estat realitzada després de la Guerra de la Independència per raó d'haver estat fosa la monumental custòdia de plata, llaurada entre els anys 1442 i 1456 per Joan Castellnou, potser l'obra més rica de l'orfebreria valenciana de tots els temps.

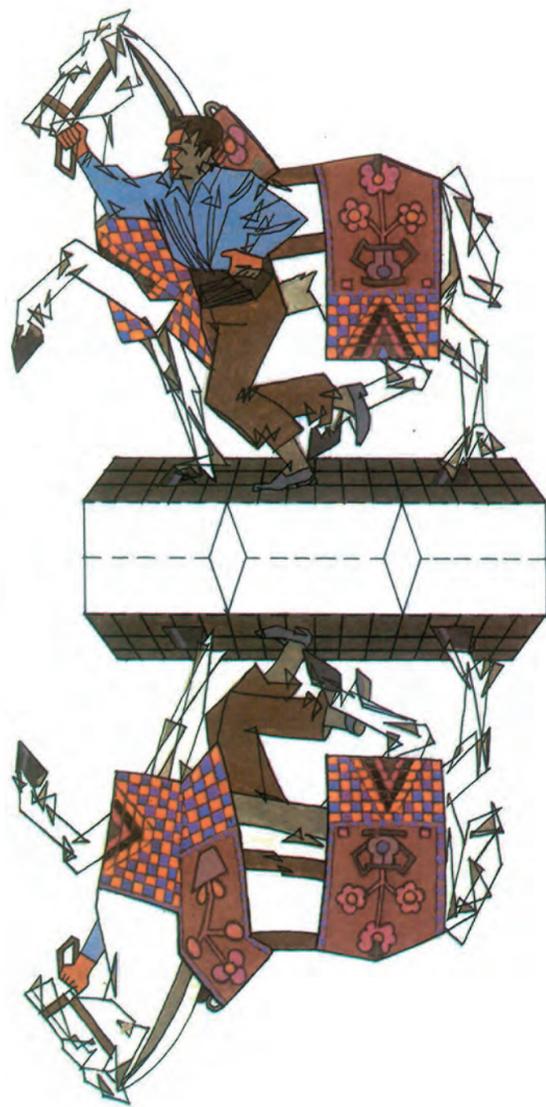
BANDA MILITAR

Tanca el seguici de la processó un piquet d'infanteria de la tropa de la guarnició amb bandera i música, el qual rendix els honors d'ordenança. Antigament, escortava també la processó un esquadró de cavalleria.

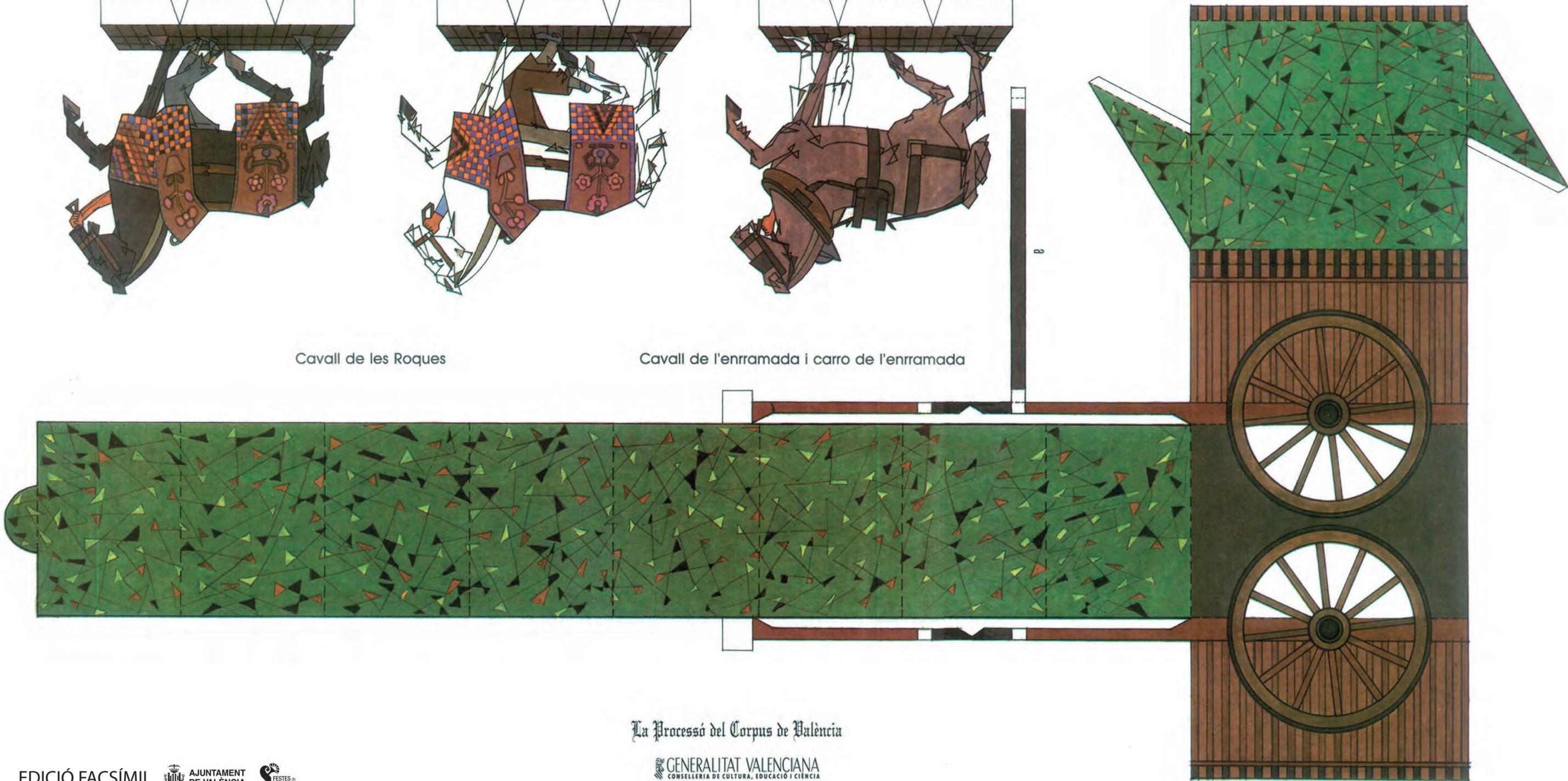
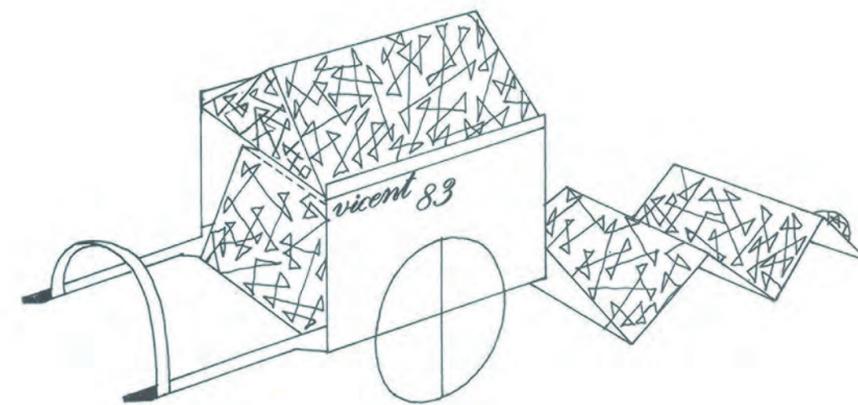
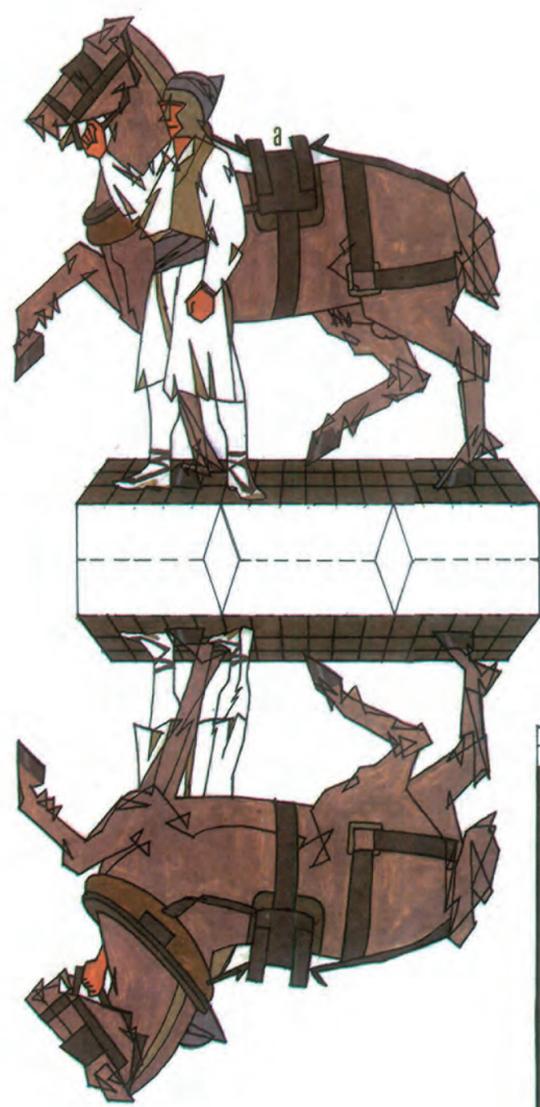
MIQUEL ÀNGEL CATALÀ
Director dels Museus Municipals
València

Cavall de les Roques

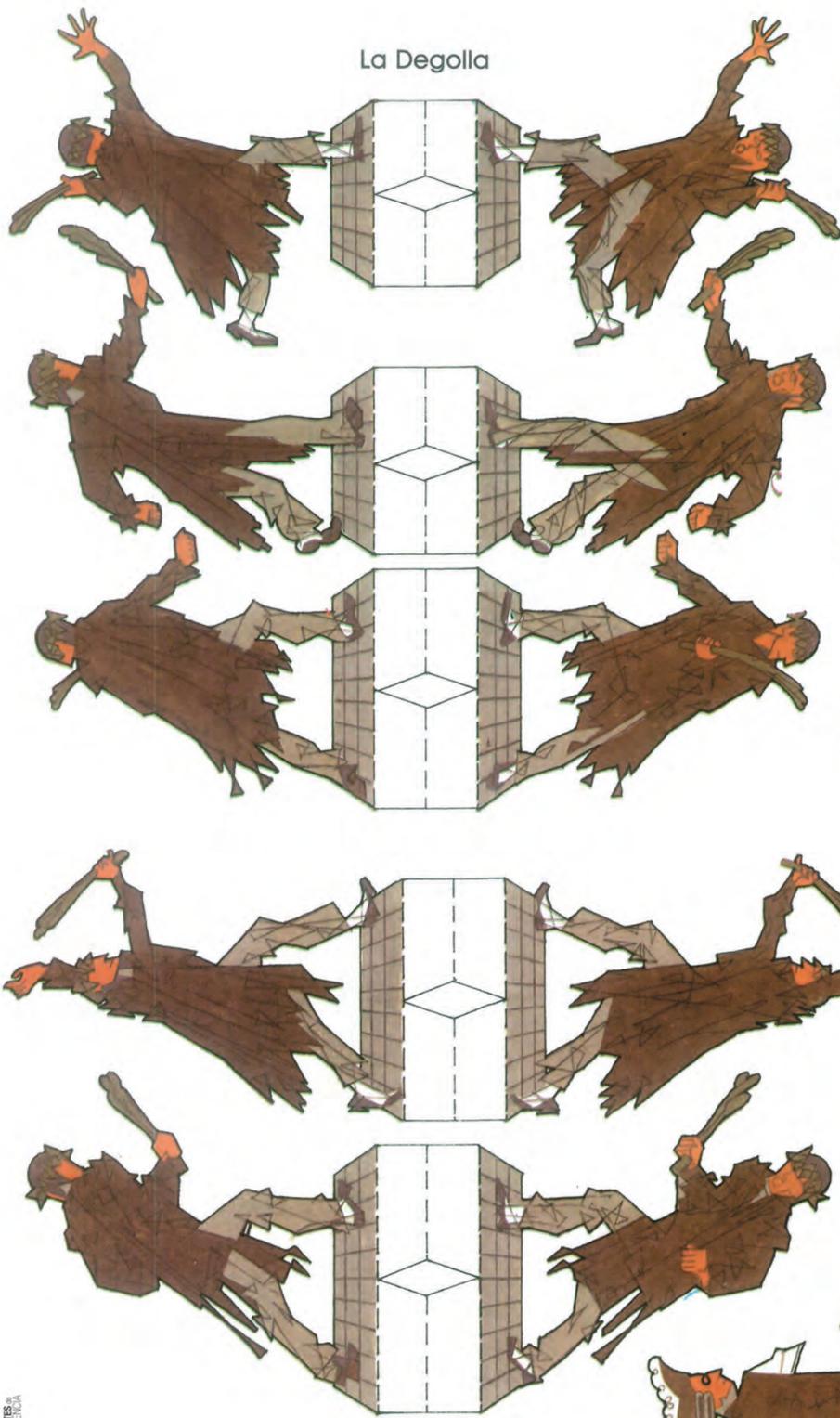
Cavall de l'enramada i carro de l'enramada

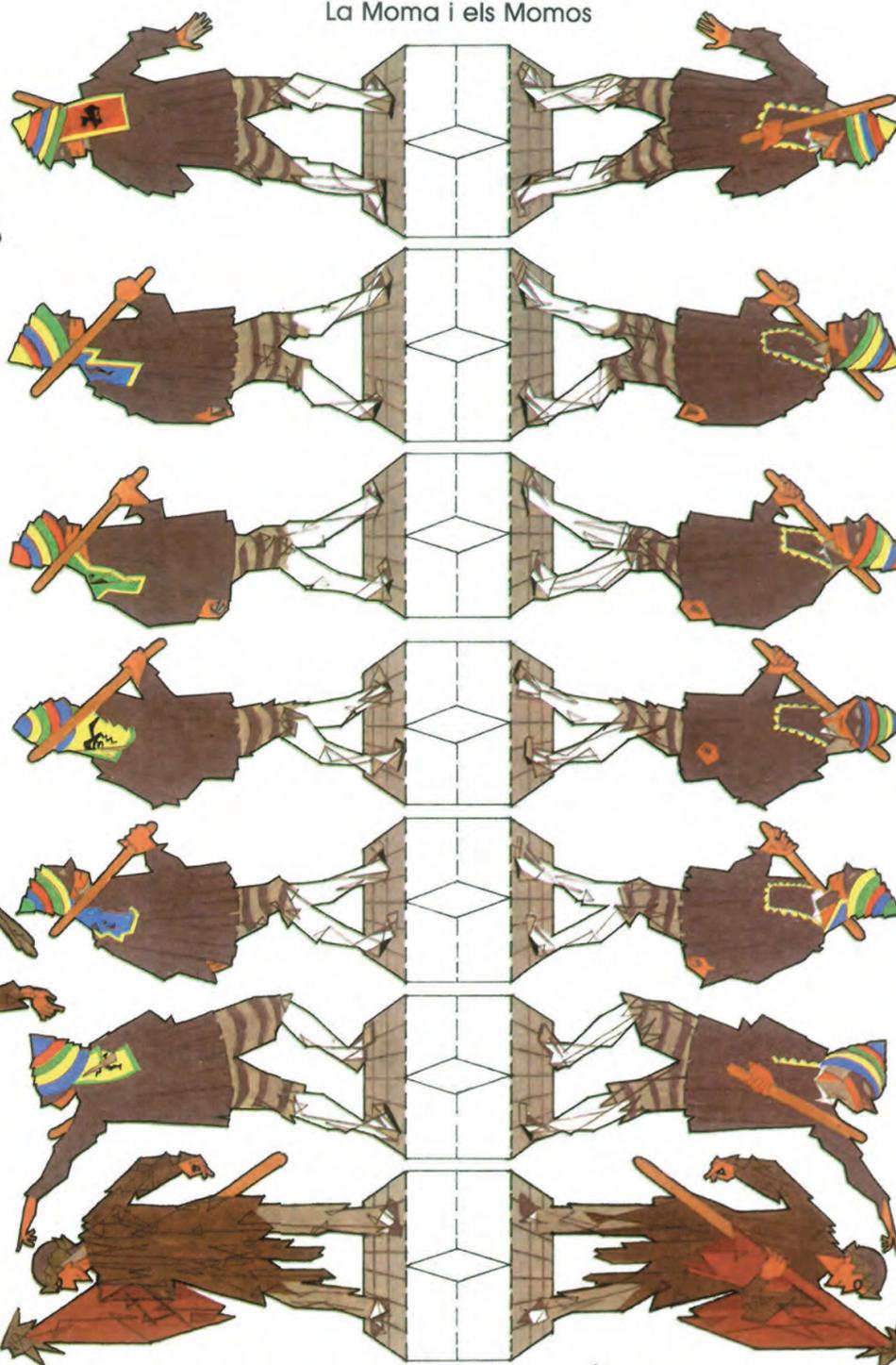
La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

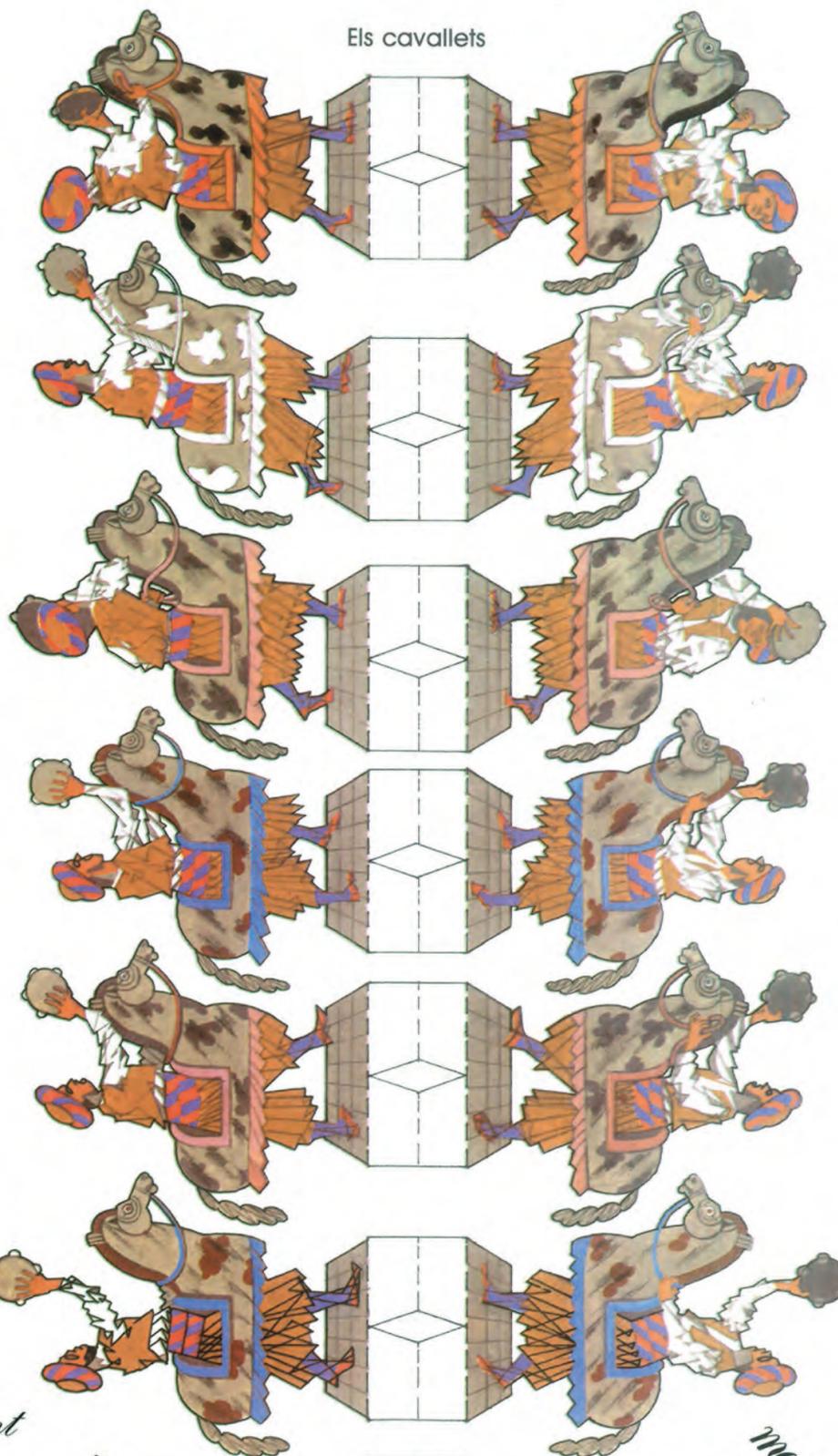
La Degolla

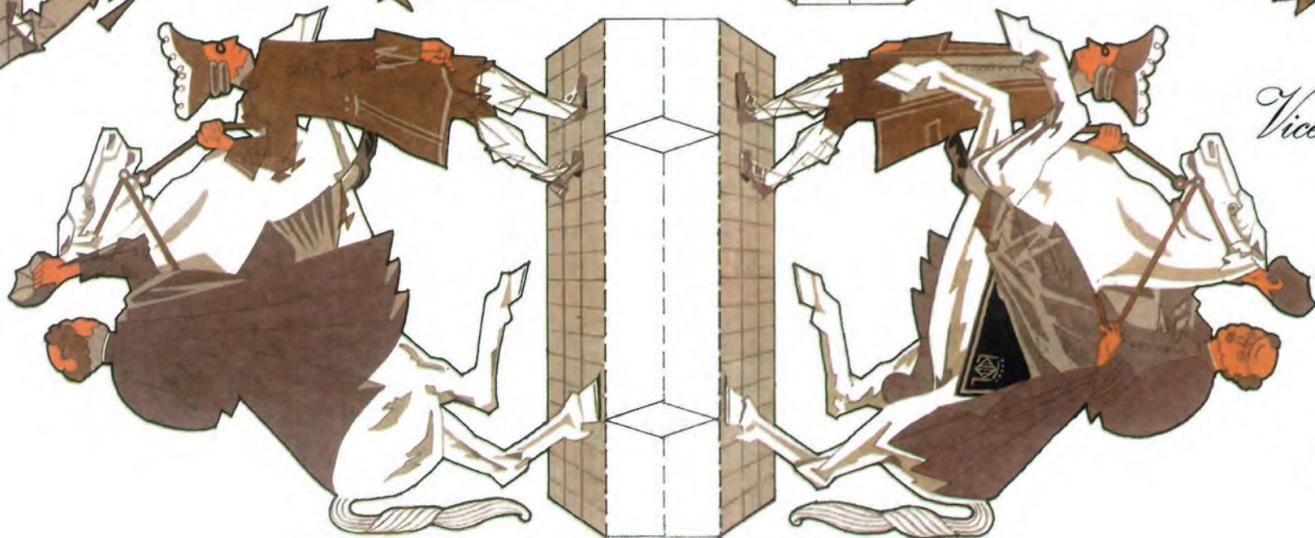
La Moma i els Momos

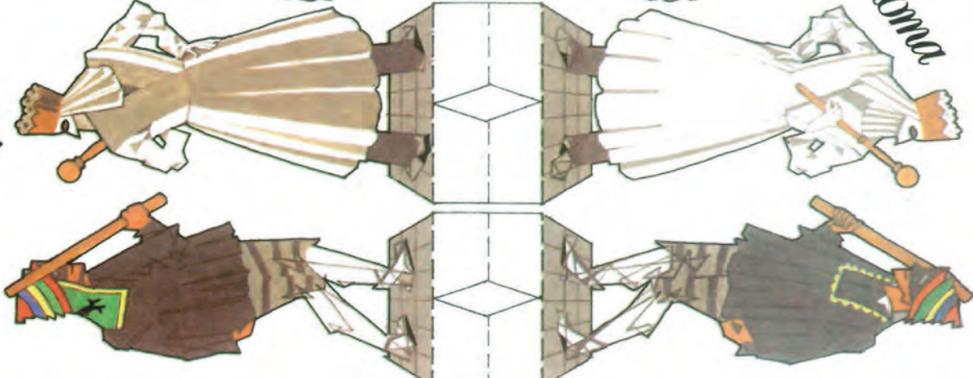
Els cavallets

Vicent

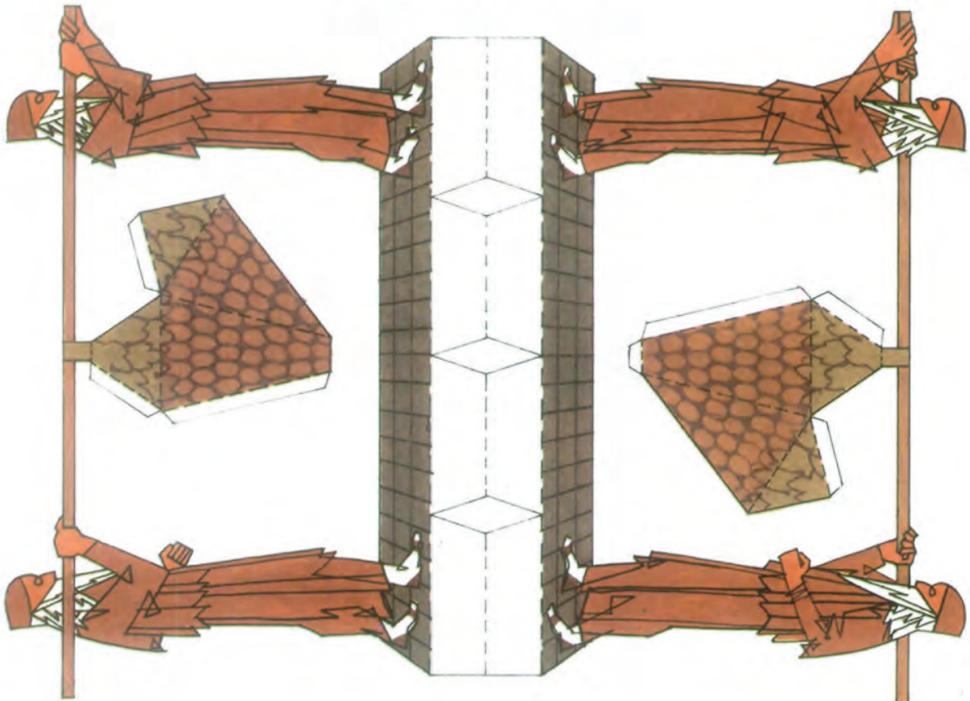

moma

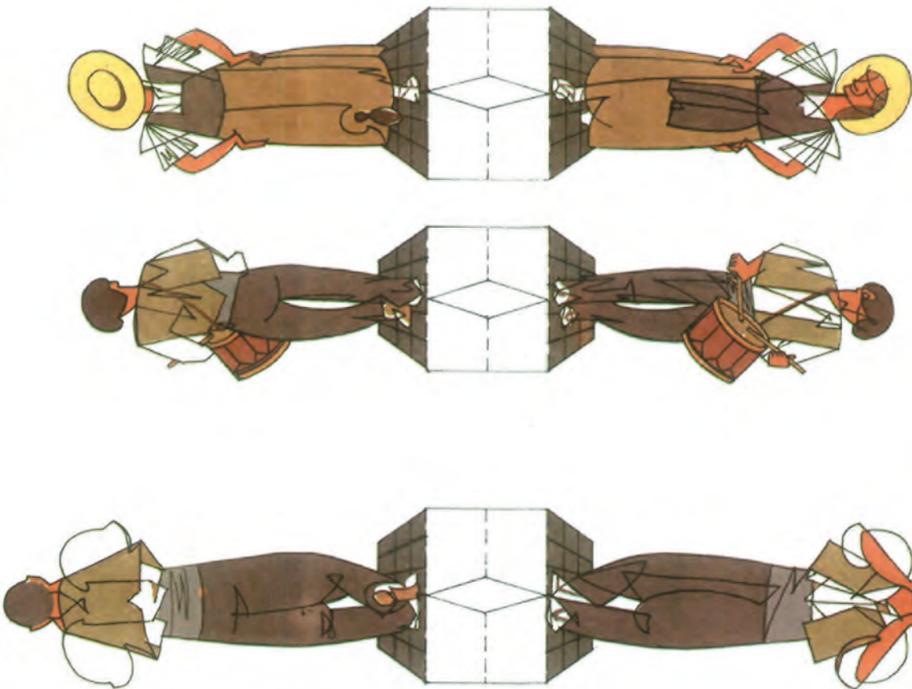

El capellà de les Roques

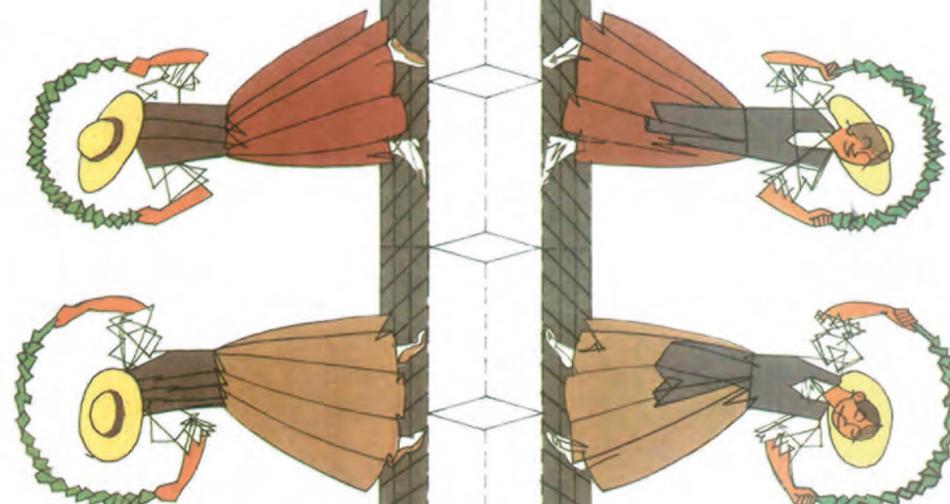
Els exploradors i el Raïm

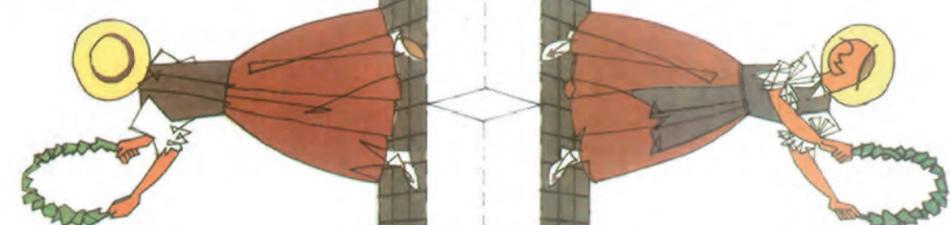
Dolçainer i tabaquer

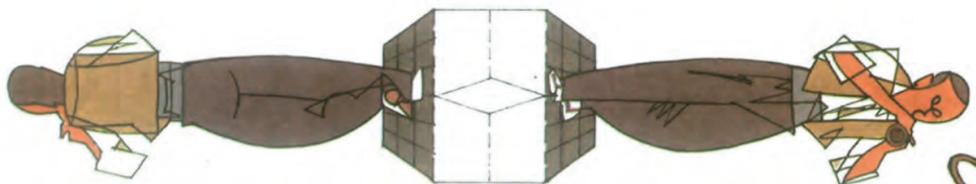
Els arquets

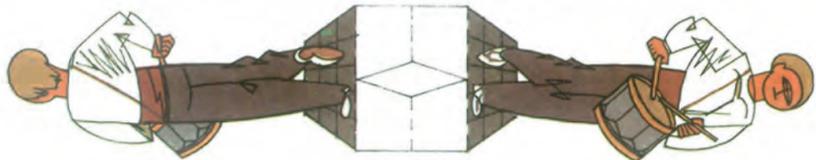
Vicent

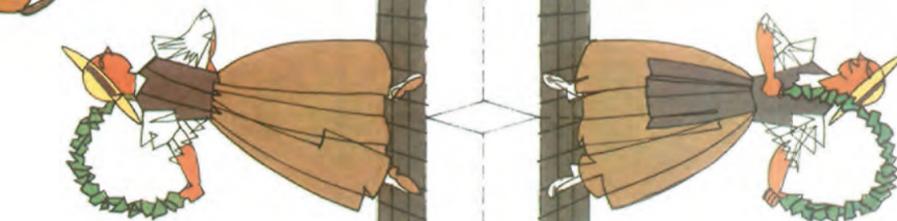
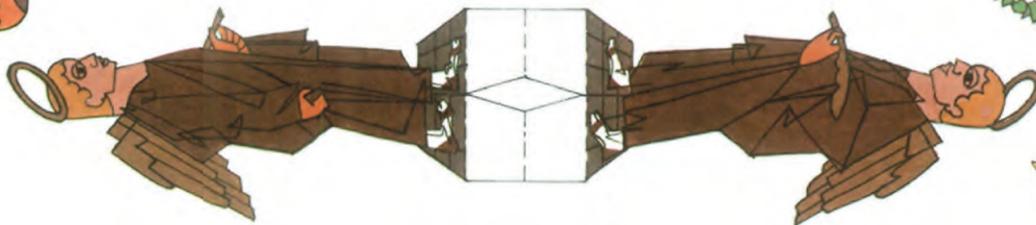
Els Evangelistes

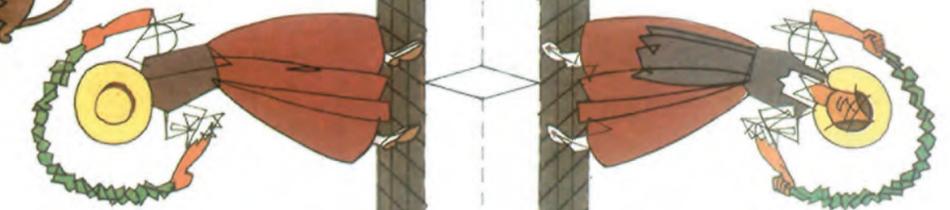
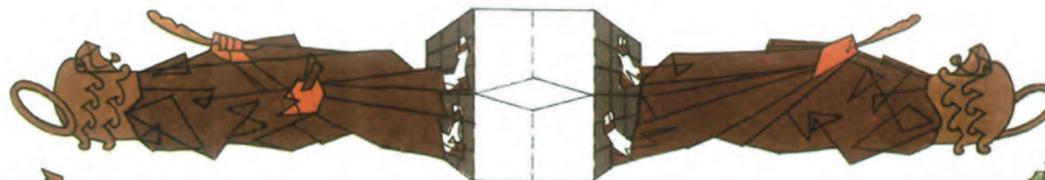
Dolçainer i tabaquer "Danseta de la magrana"

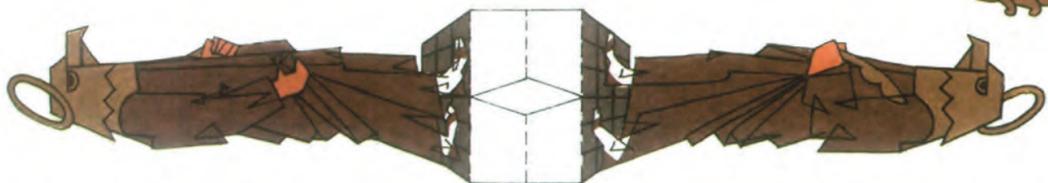
Sant Mateu

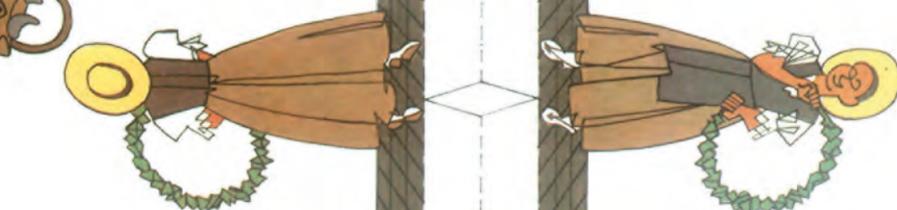
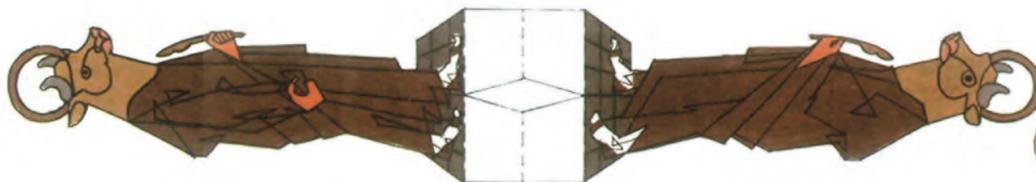
Sant Marc

Sant Joan

Sant Lluç

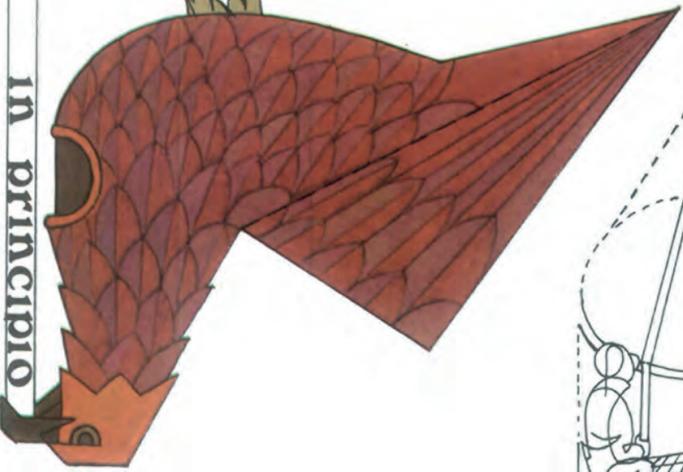
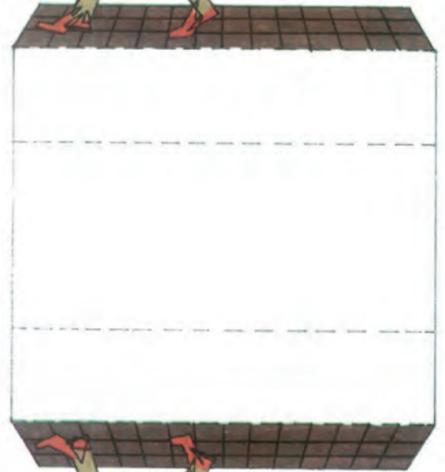
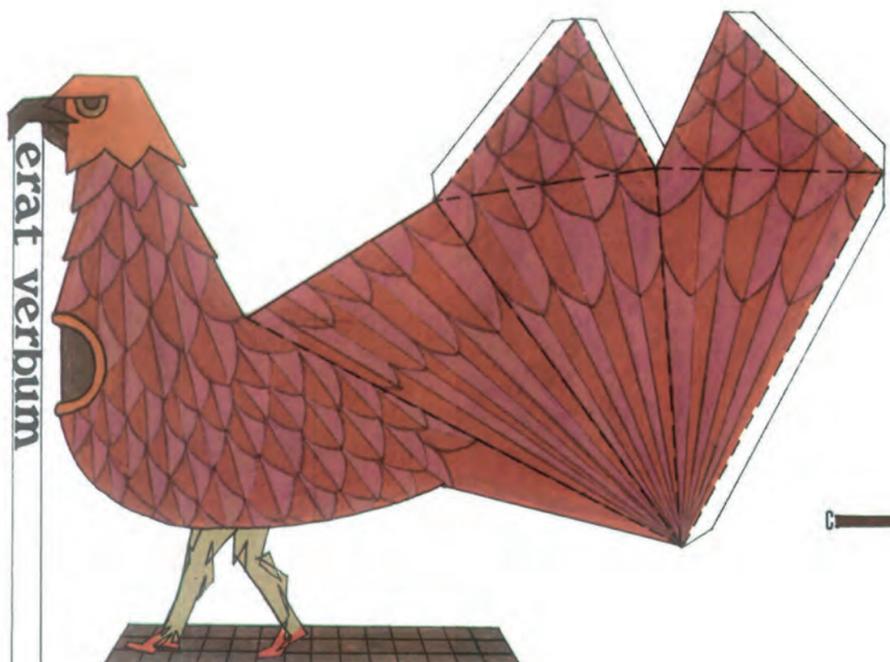

La Processó del Corpus de València

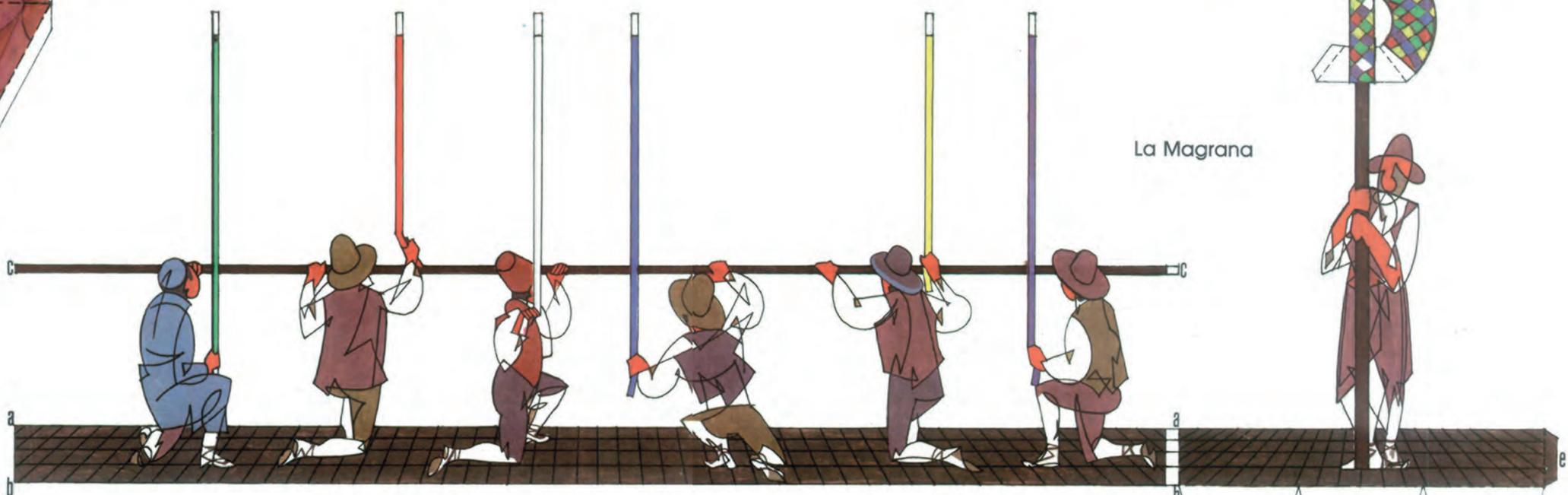
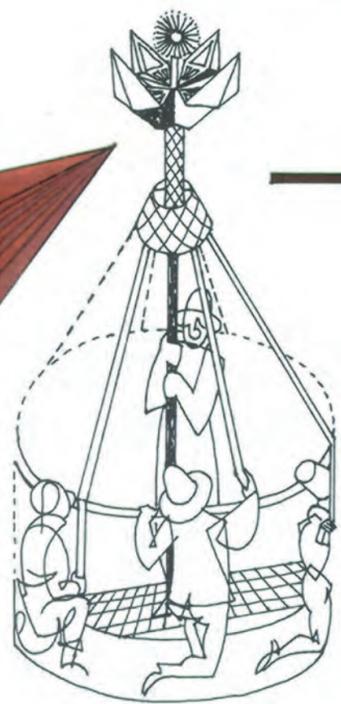
GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

erat verbum

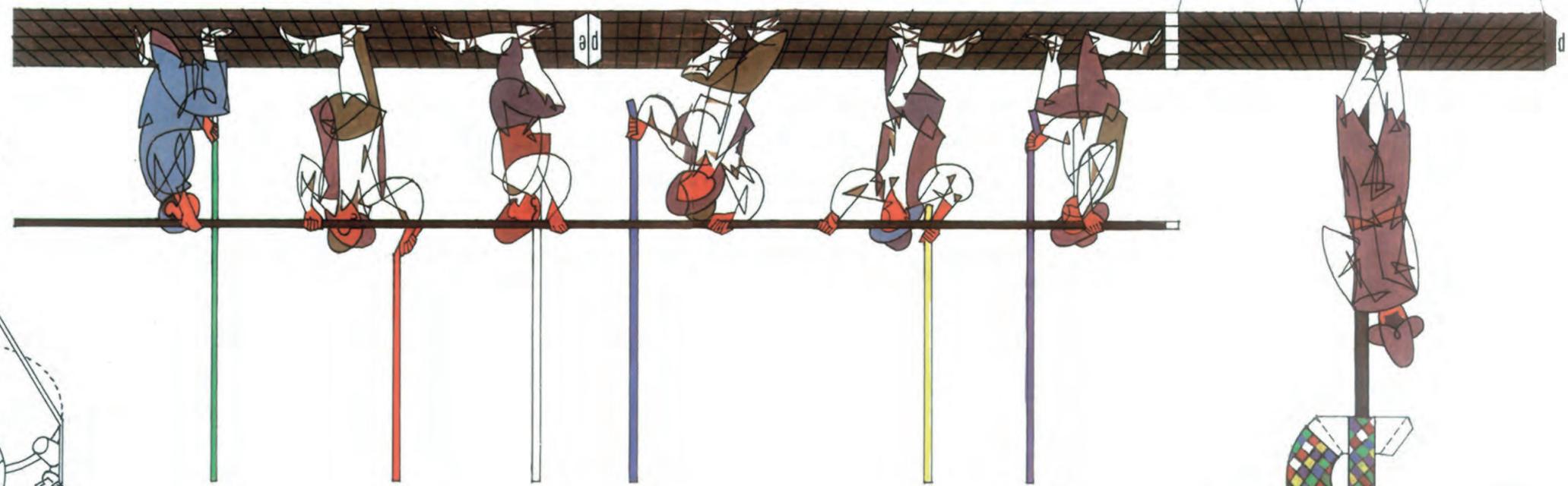
in principio

Àguila de l'Apocalipsis

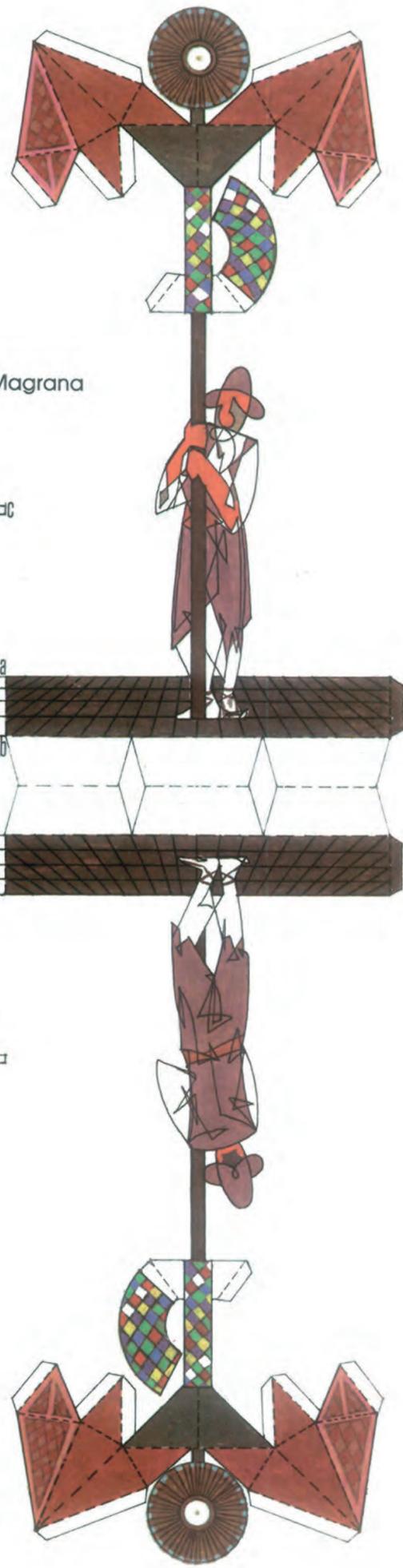
La Magrana

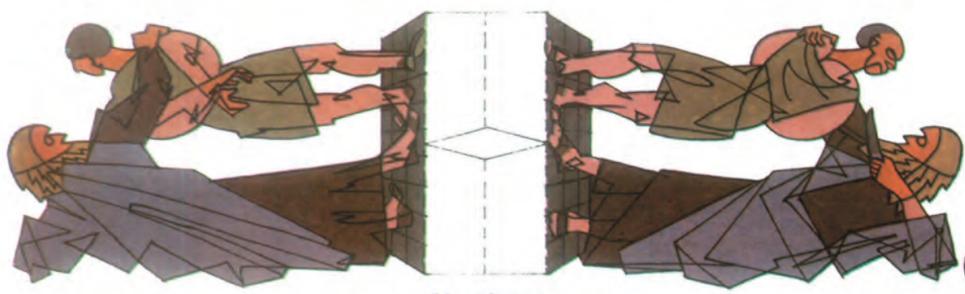

Vicent

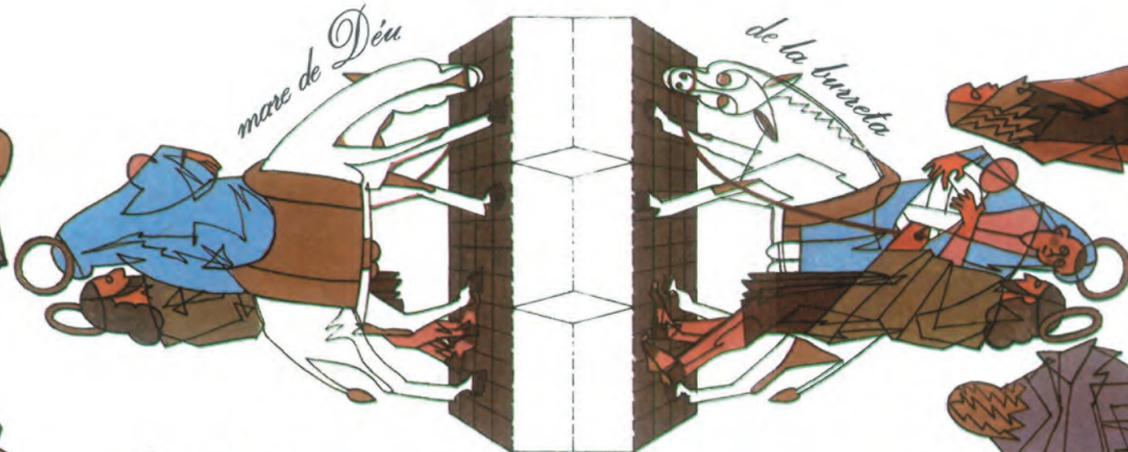
La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

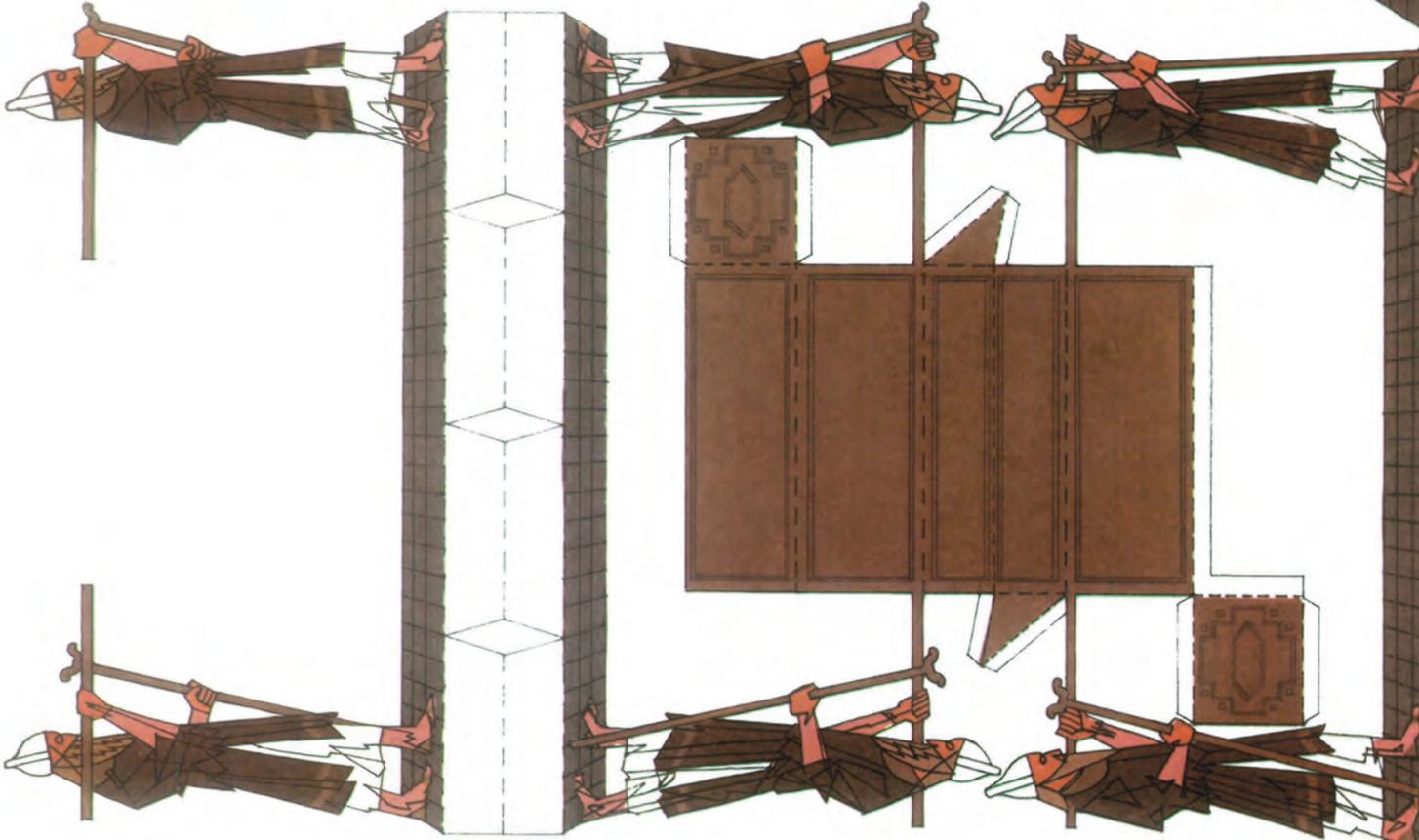
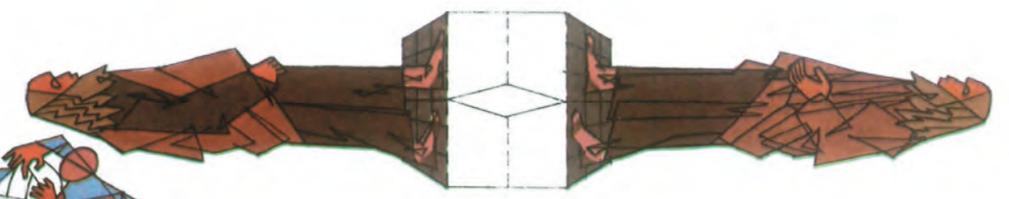

Abraham

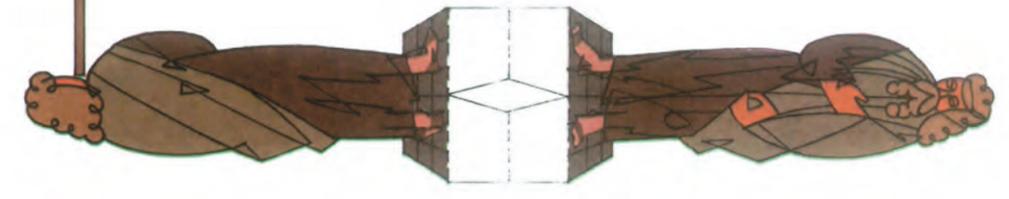
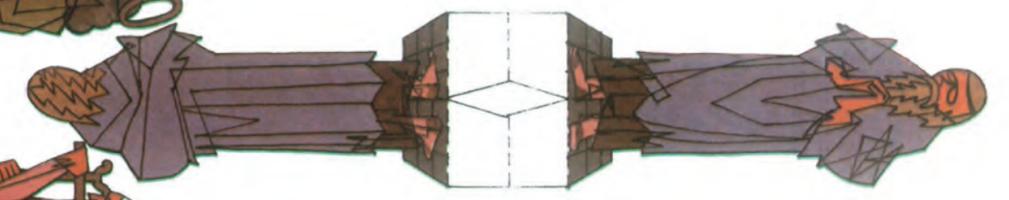

mare de Déu

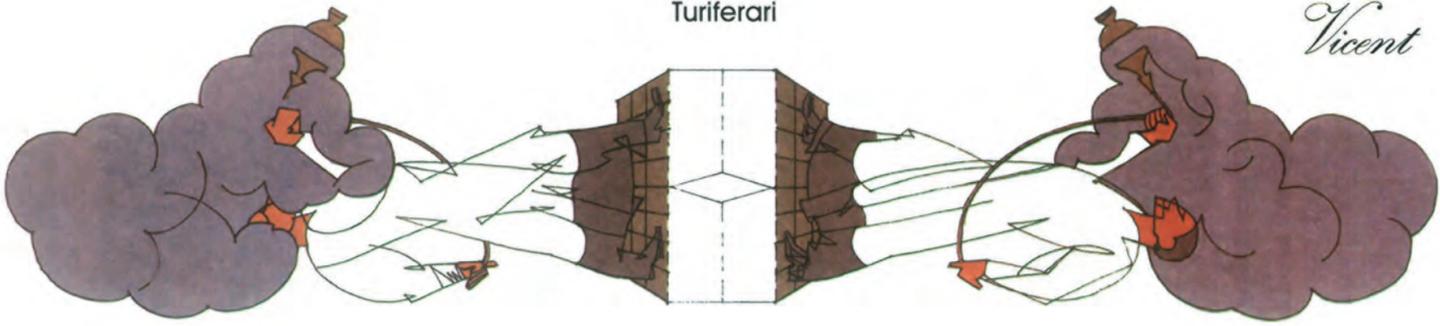
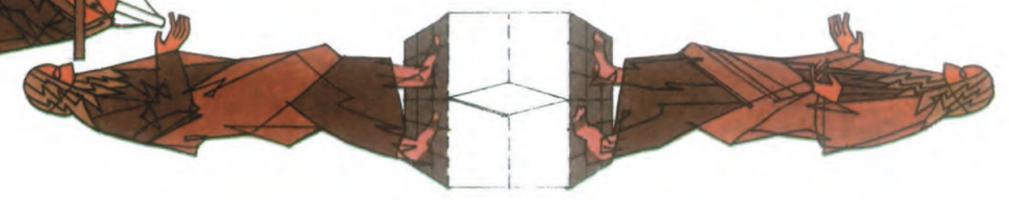
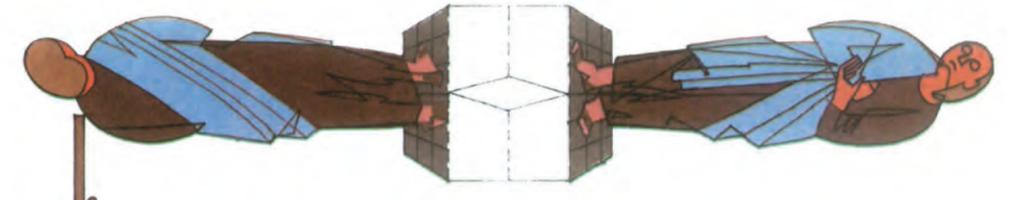
de la llumeta

L'Arca de l'Aliança

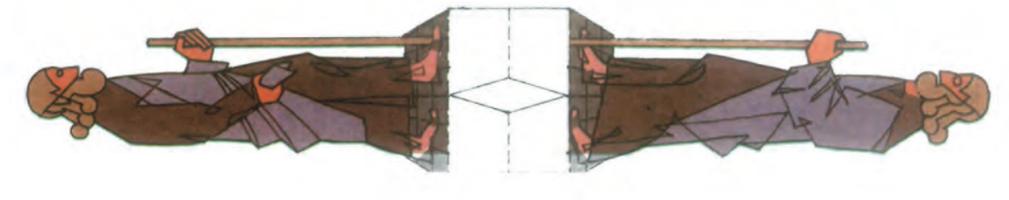
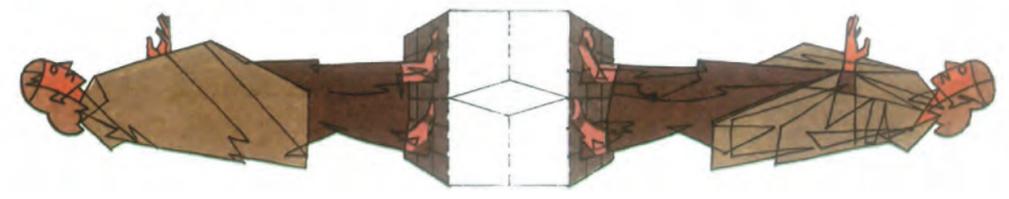

Els Apòstols

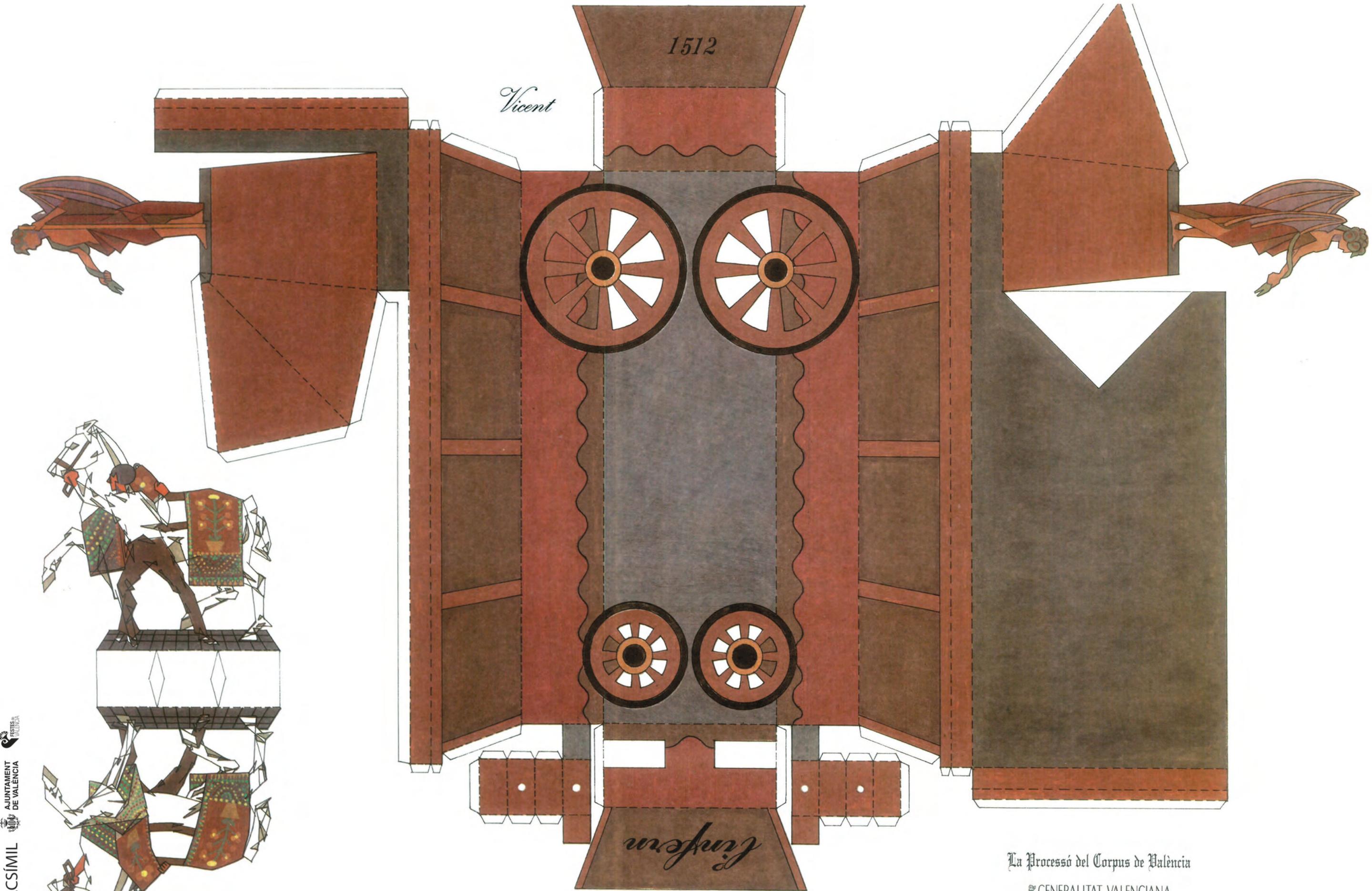
Turiferari

Vicent

La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

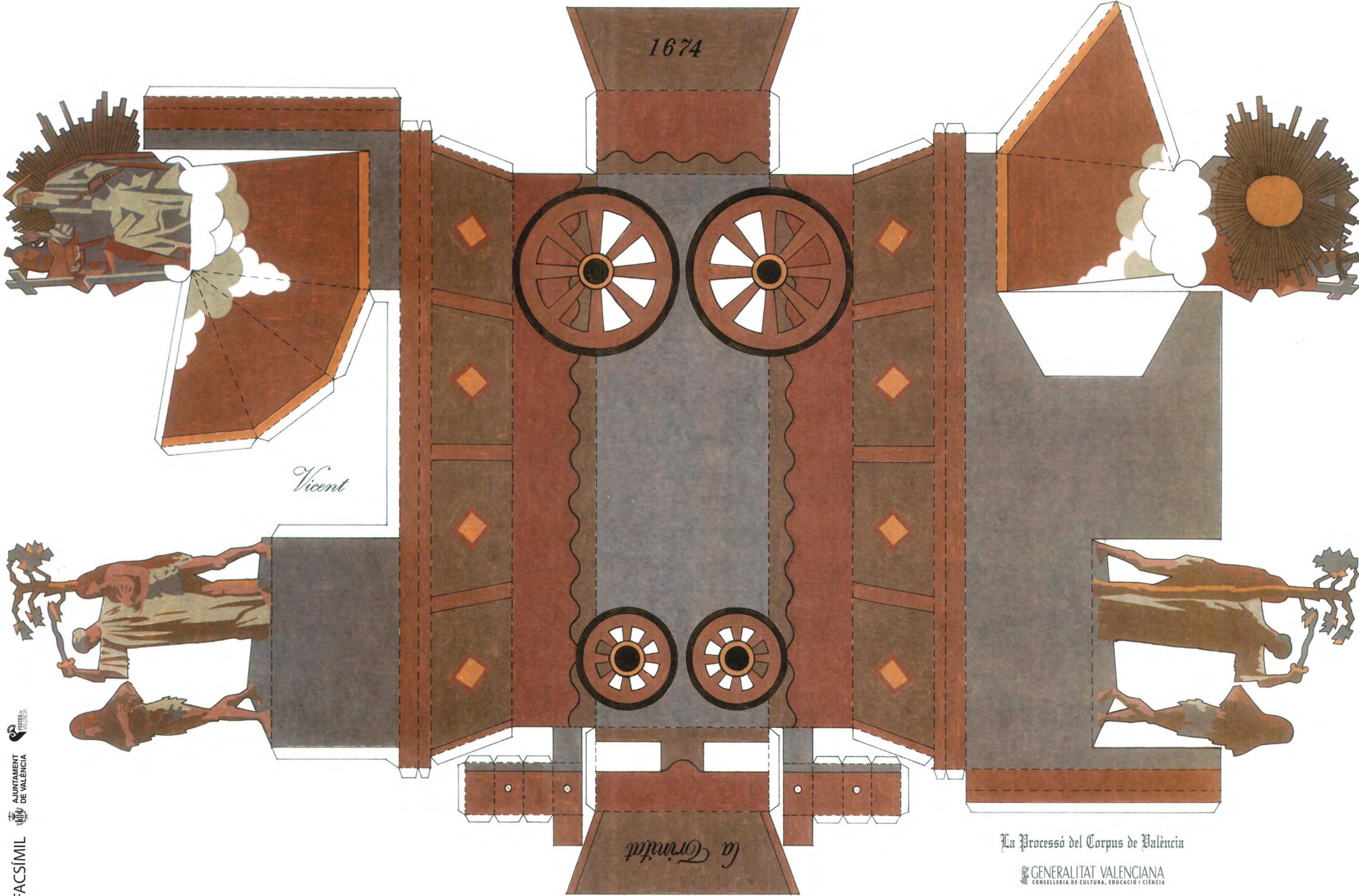

1512

Vicent

L'infern

Roca "L'Infern"

1674

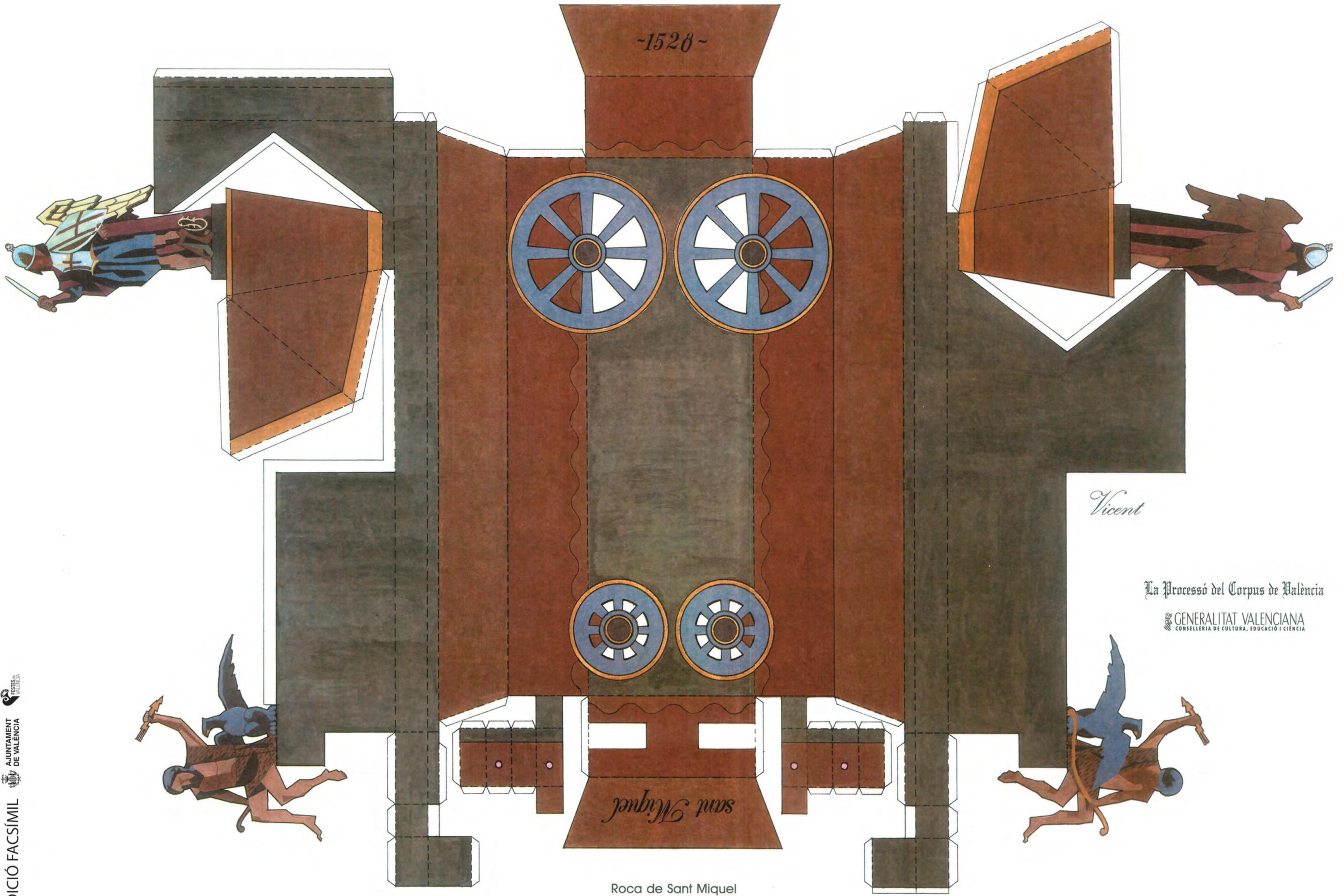
Vicent

la Trinitat

La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

Roca de la Trinitat

-1528~

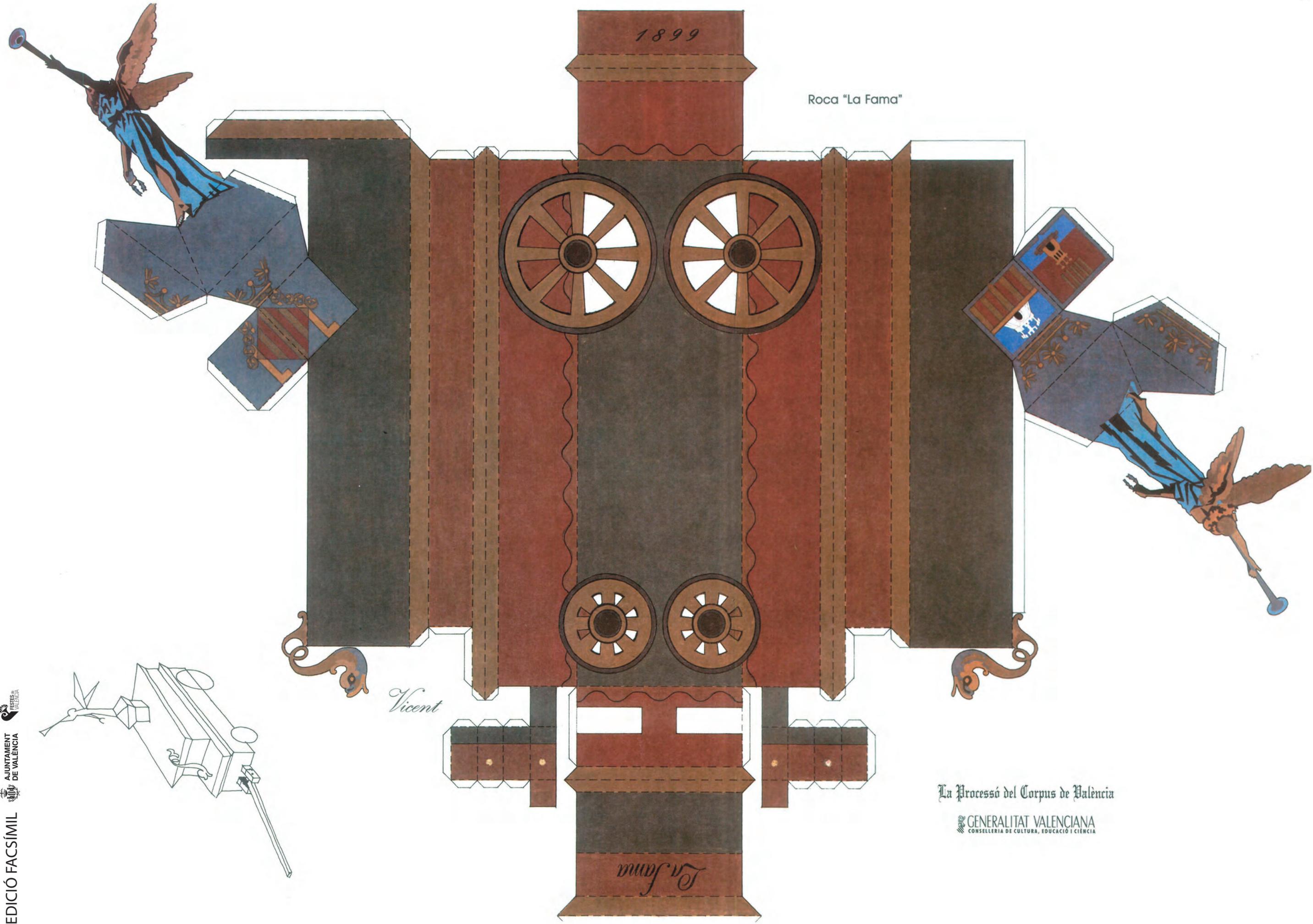
Vicent

sant Miquel

Roca de Sant Miquel

La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

1899

Roca "La Fama"

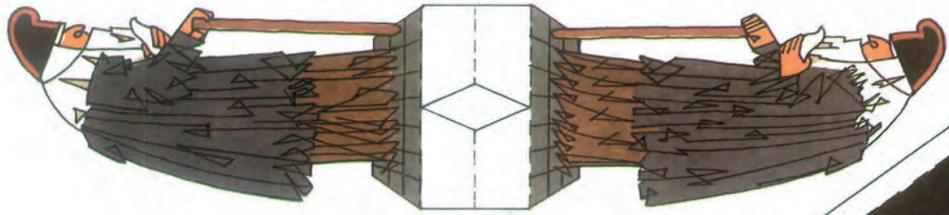
Vicent

La fama

La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

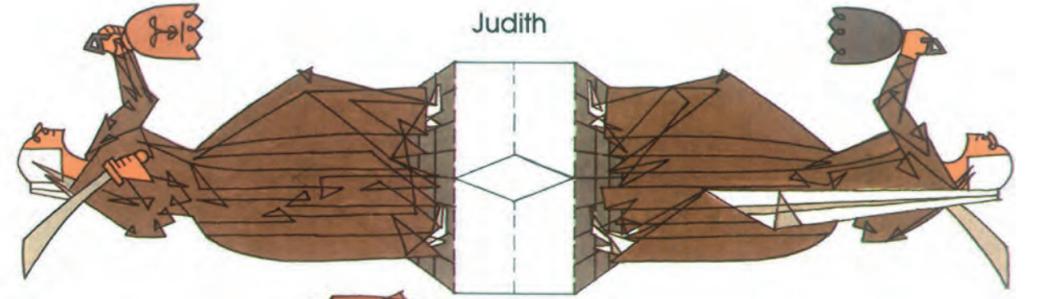
Noé ("l'Agüelo Colomet")

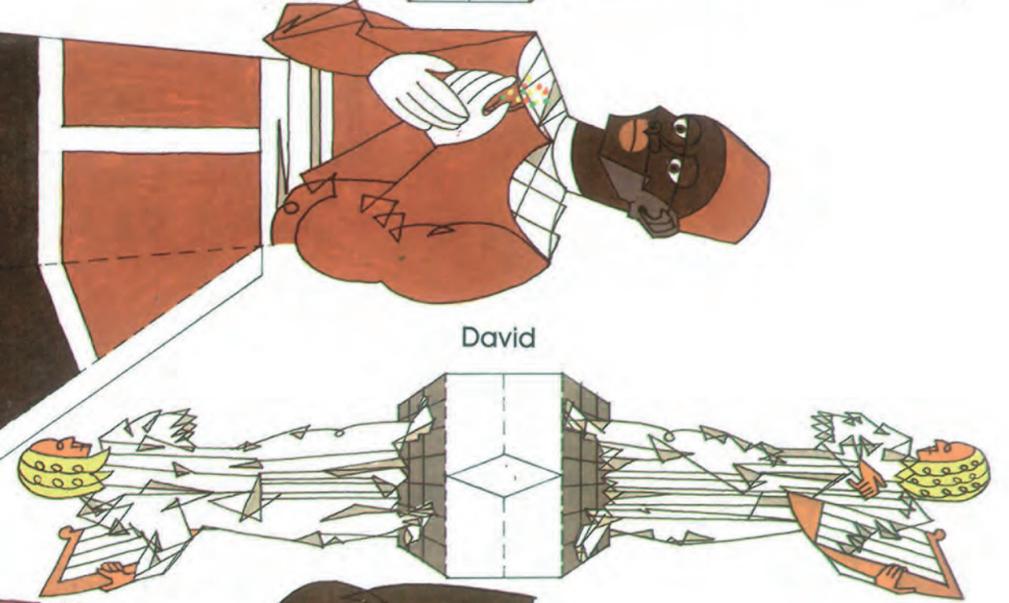
La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

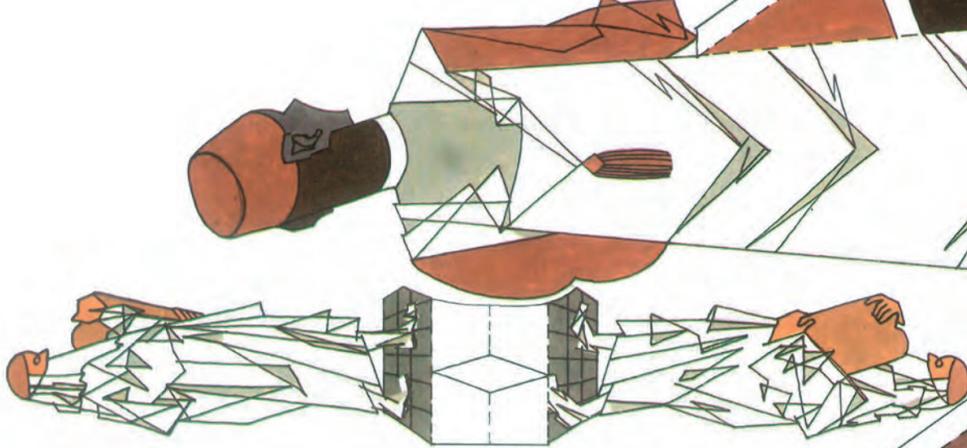
Judith

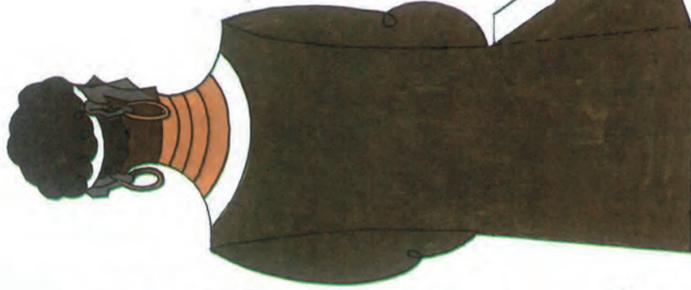
David

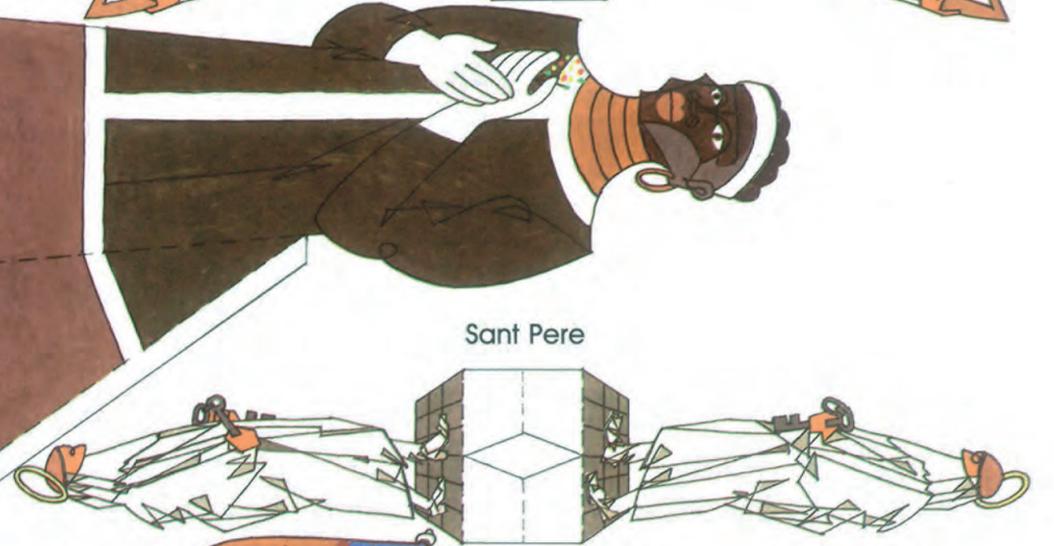
Moisés

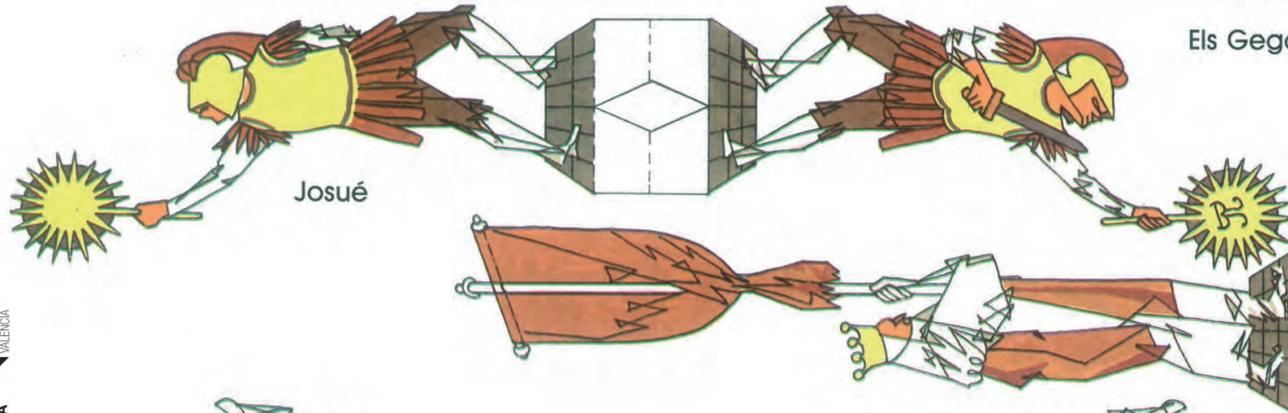
Vicent

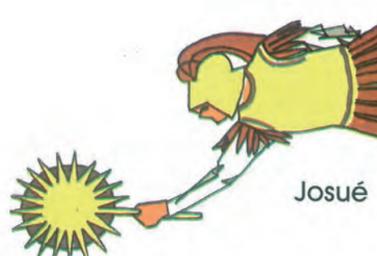
Sant Pere

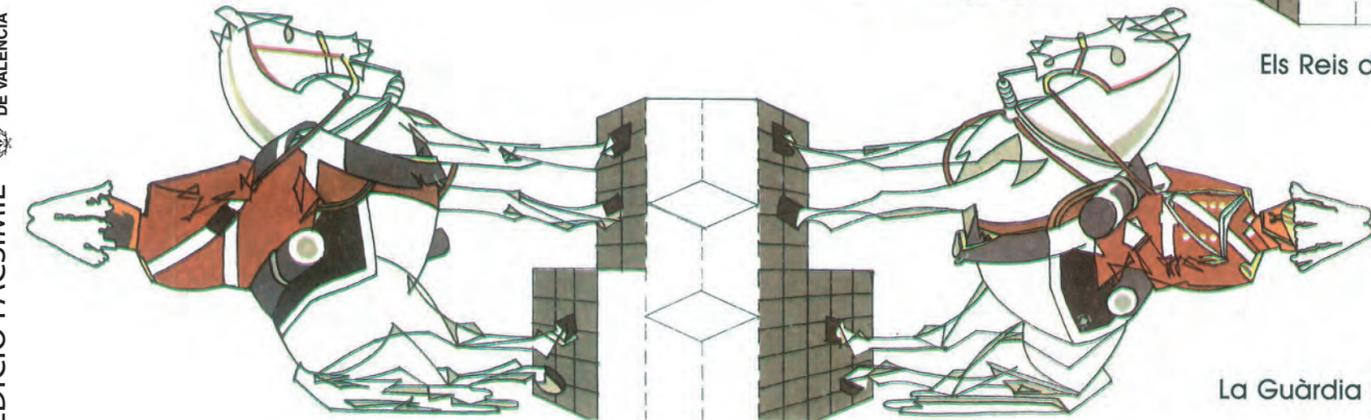
Els Gegants

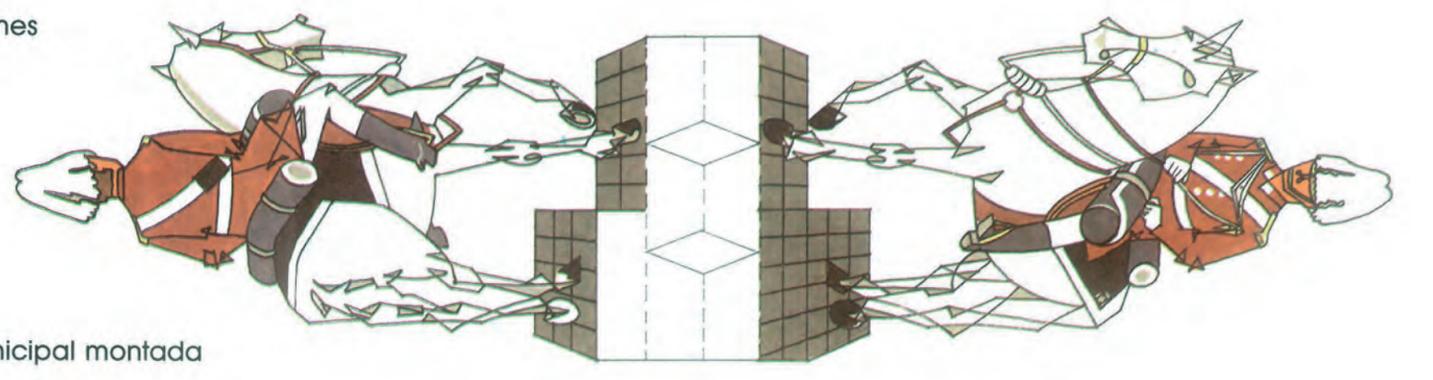
Josué

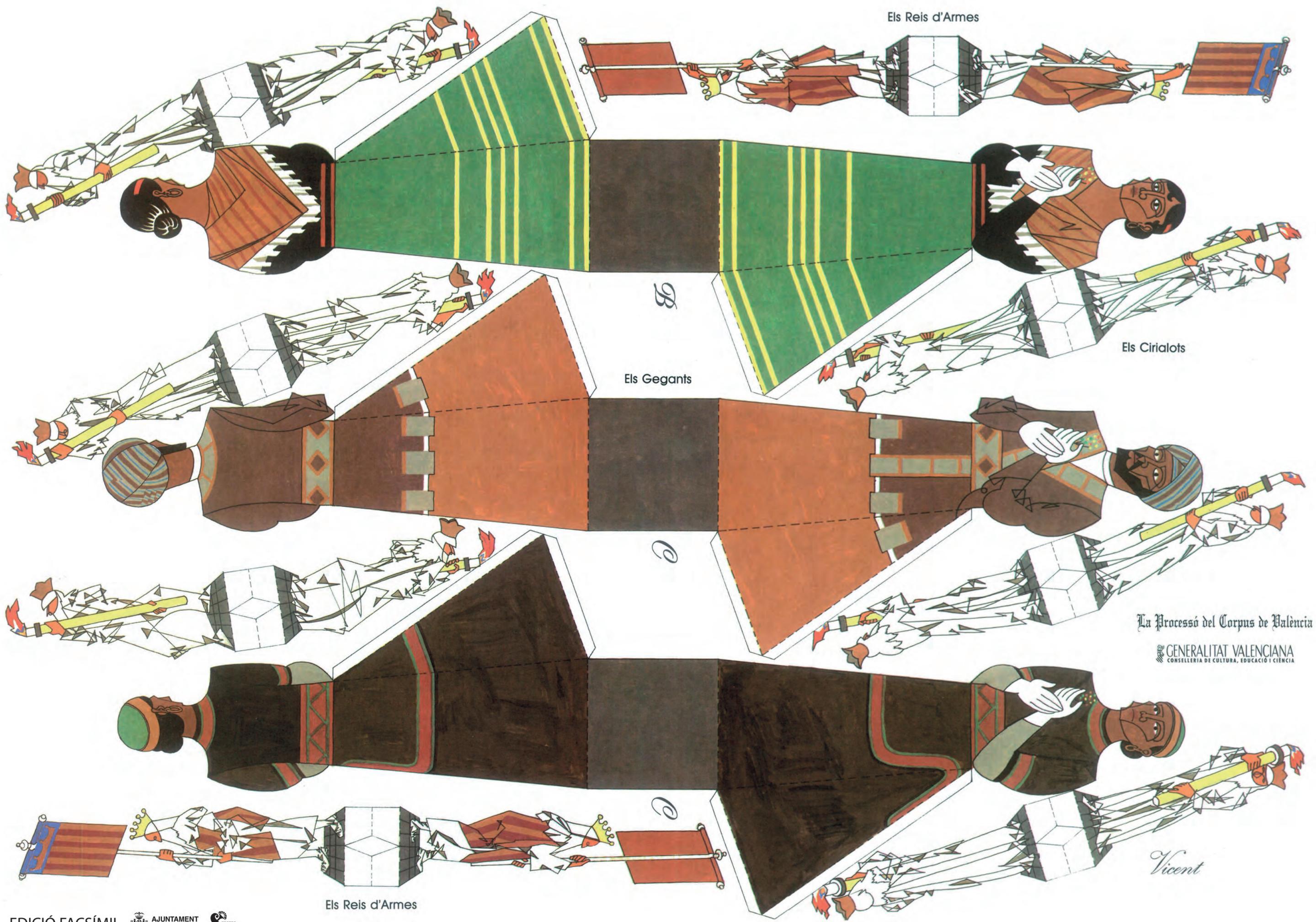

Els Reis d'Armes

La Guàrdia municipal montada

Els Reis d'Armes

Els Gegants

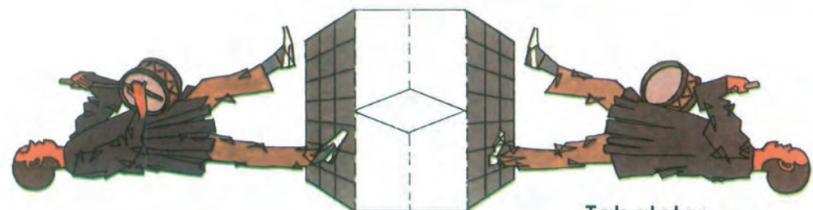
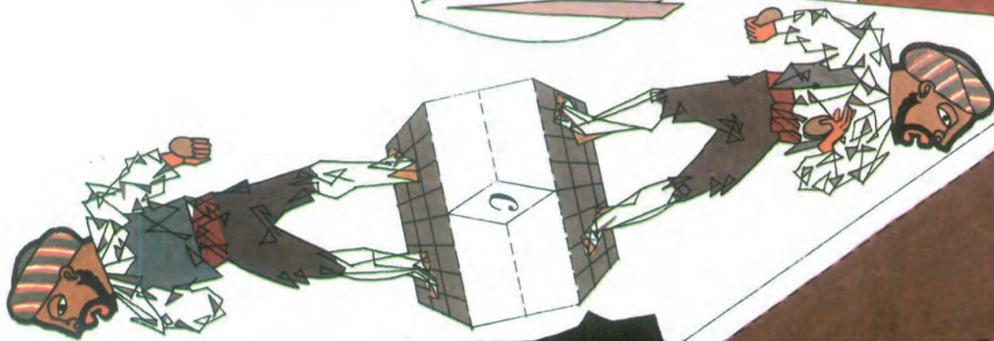
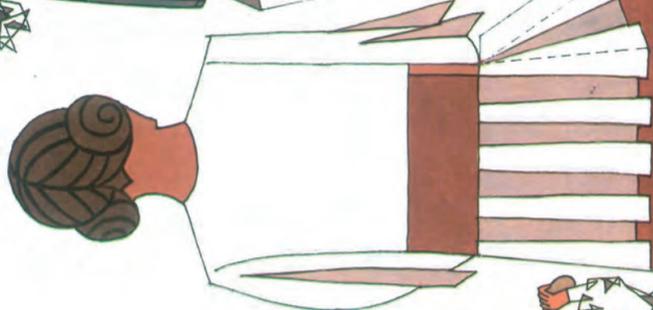
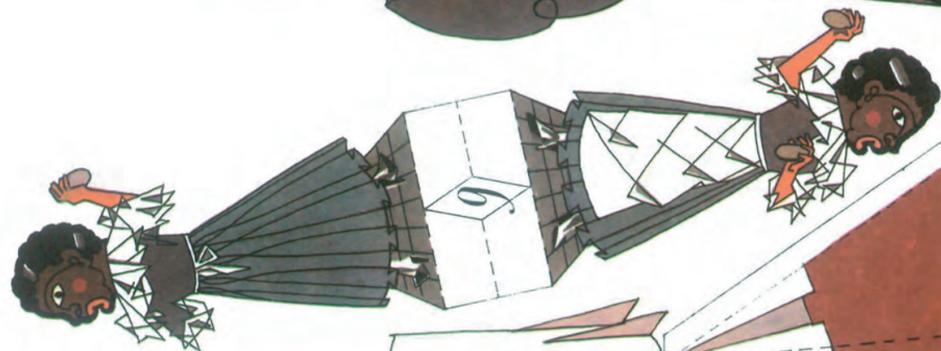
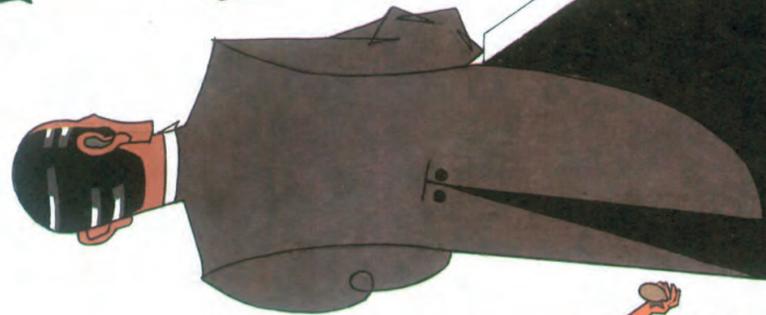
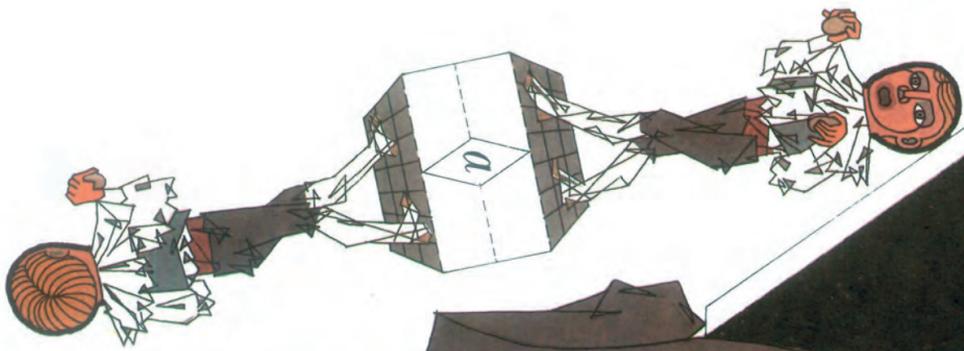
Els Ciriolots

La Processó del Corpus de València

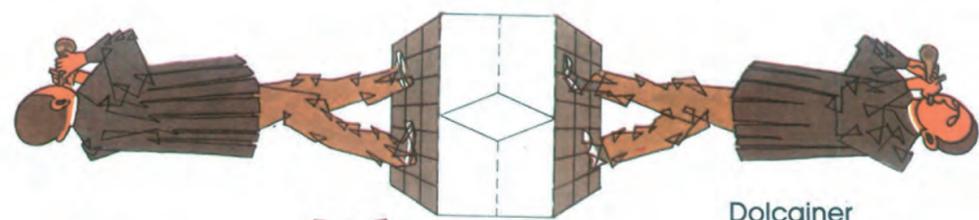
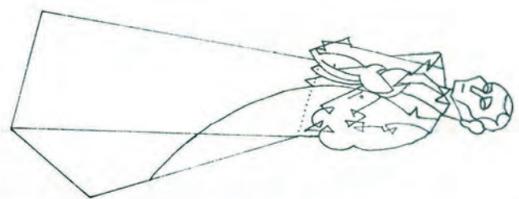
GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

Vicent

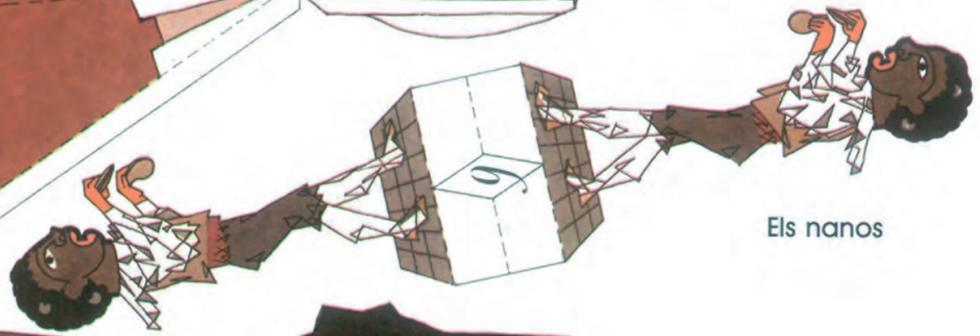
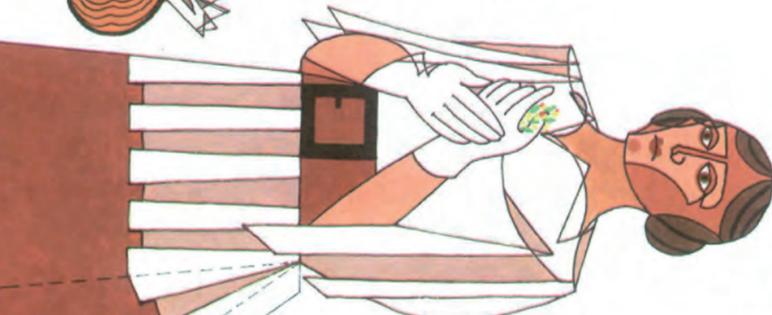
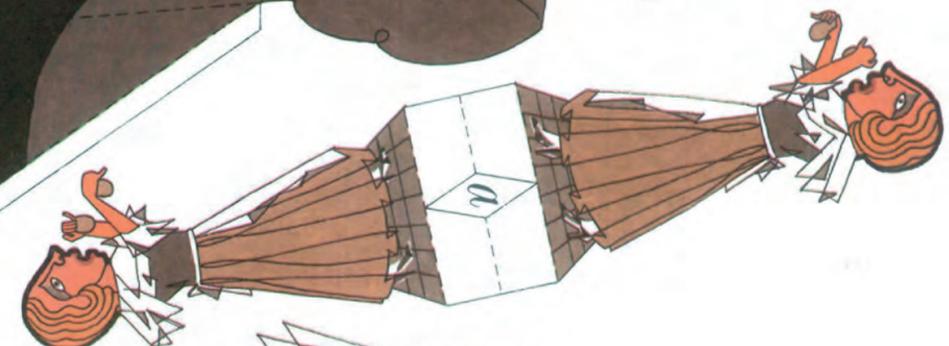
Els Reis d'Armes

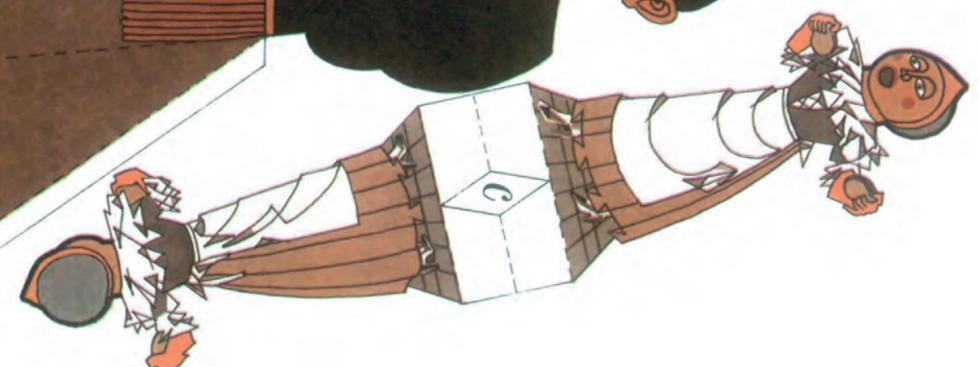
Tabaleter

Dolçainer

Els nanos

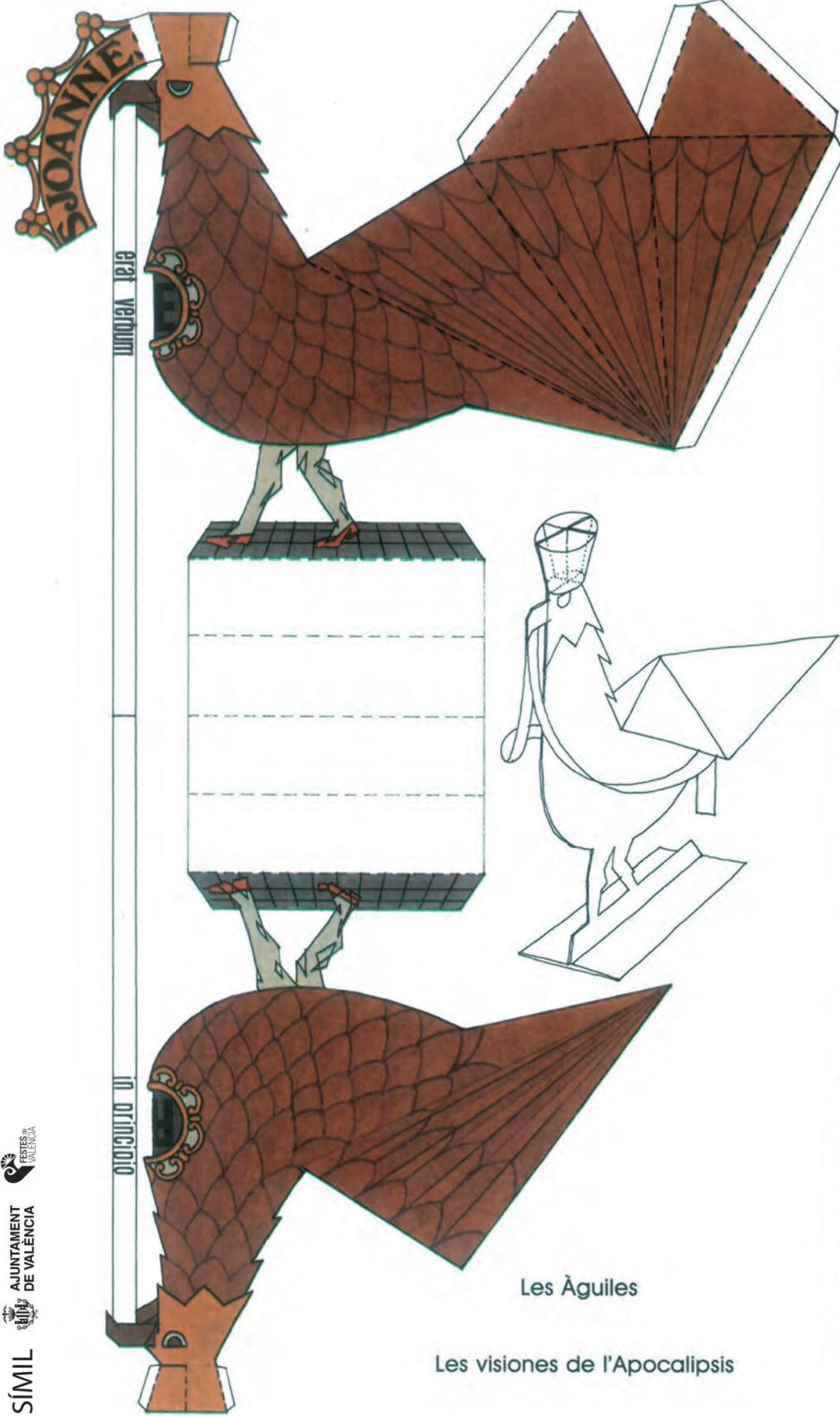

Els Gegants

Vicent

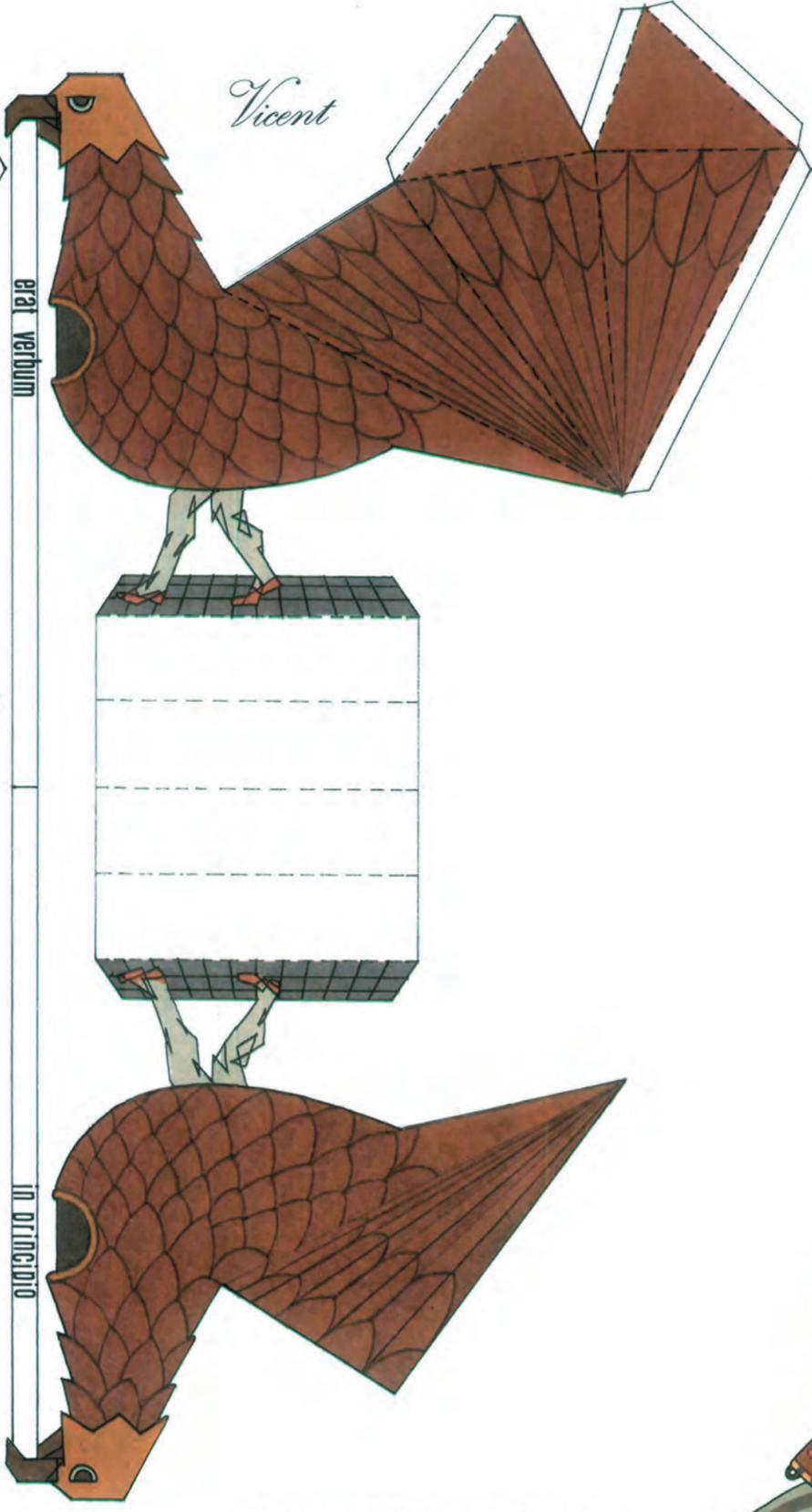
La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

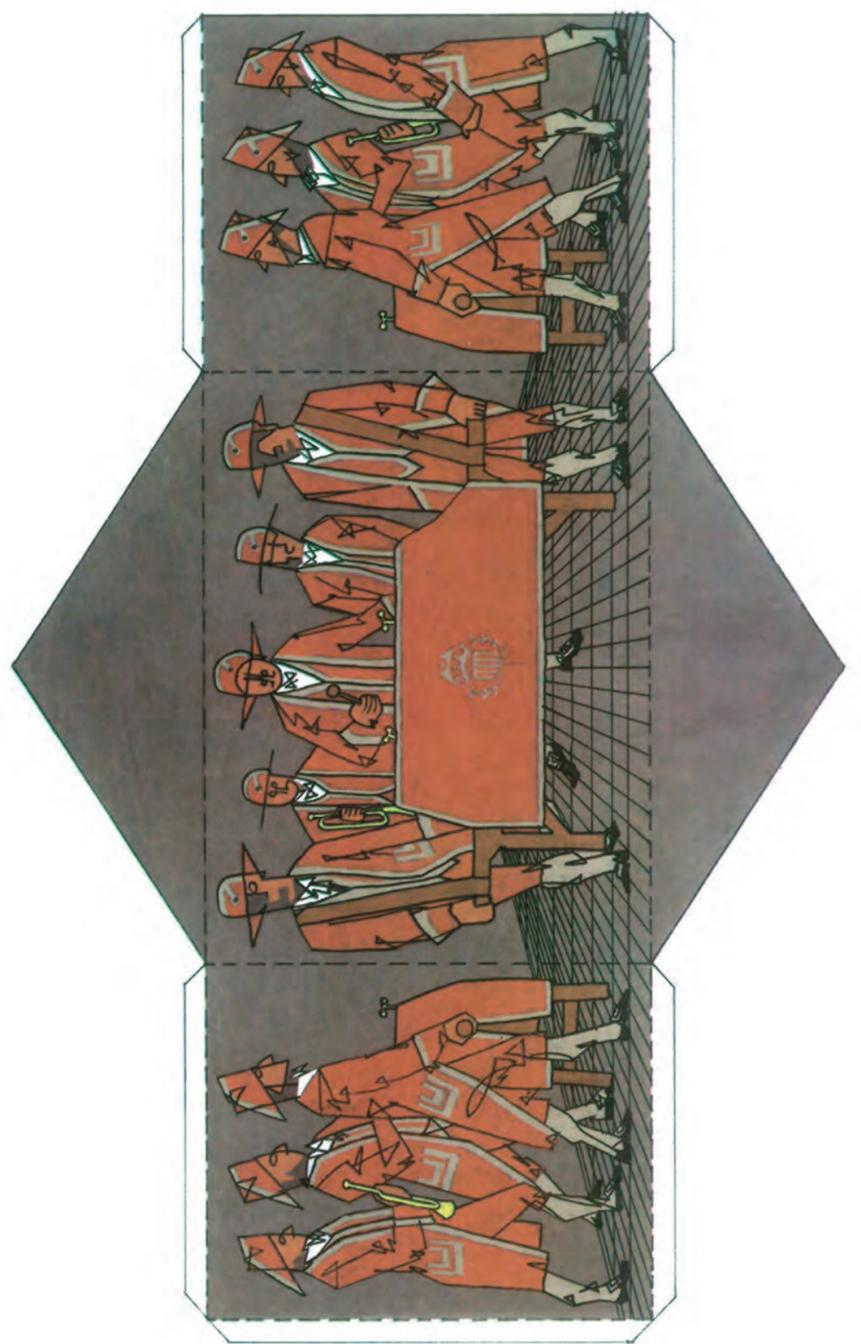

Les Àgüles

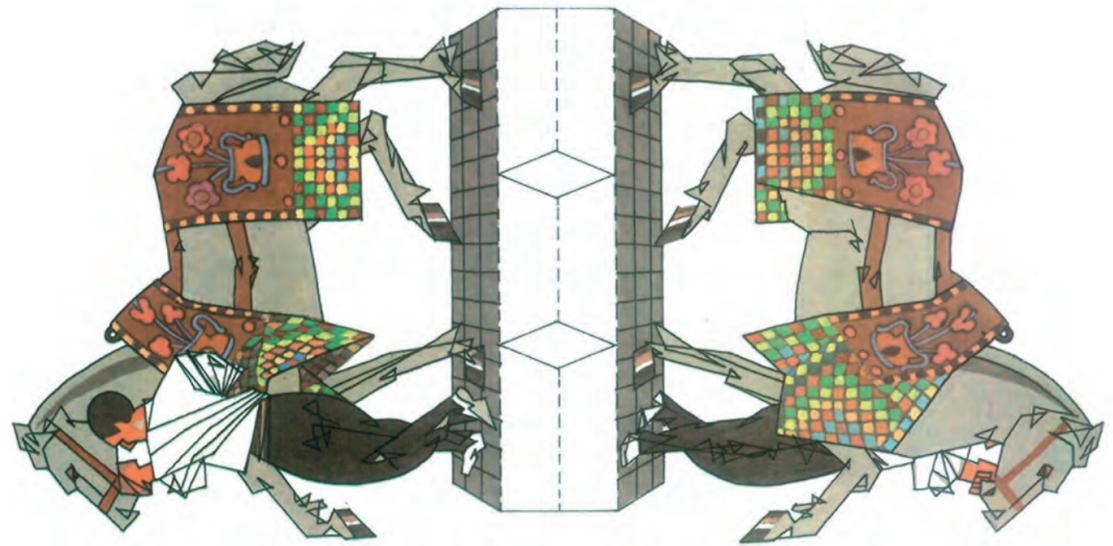
Les visiones de l'Apocalipsis

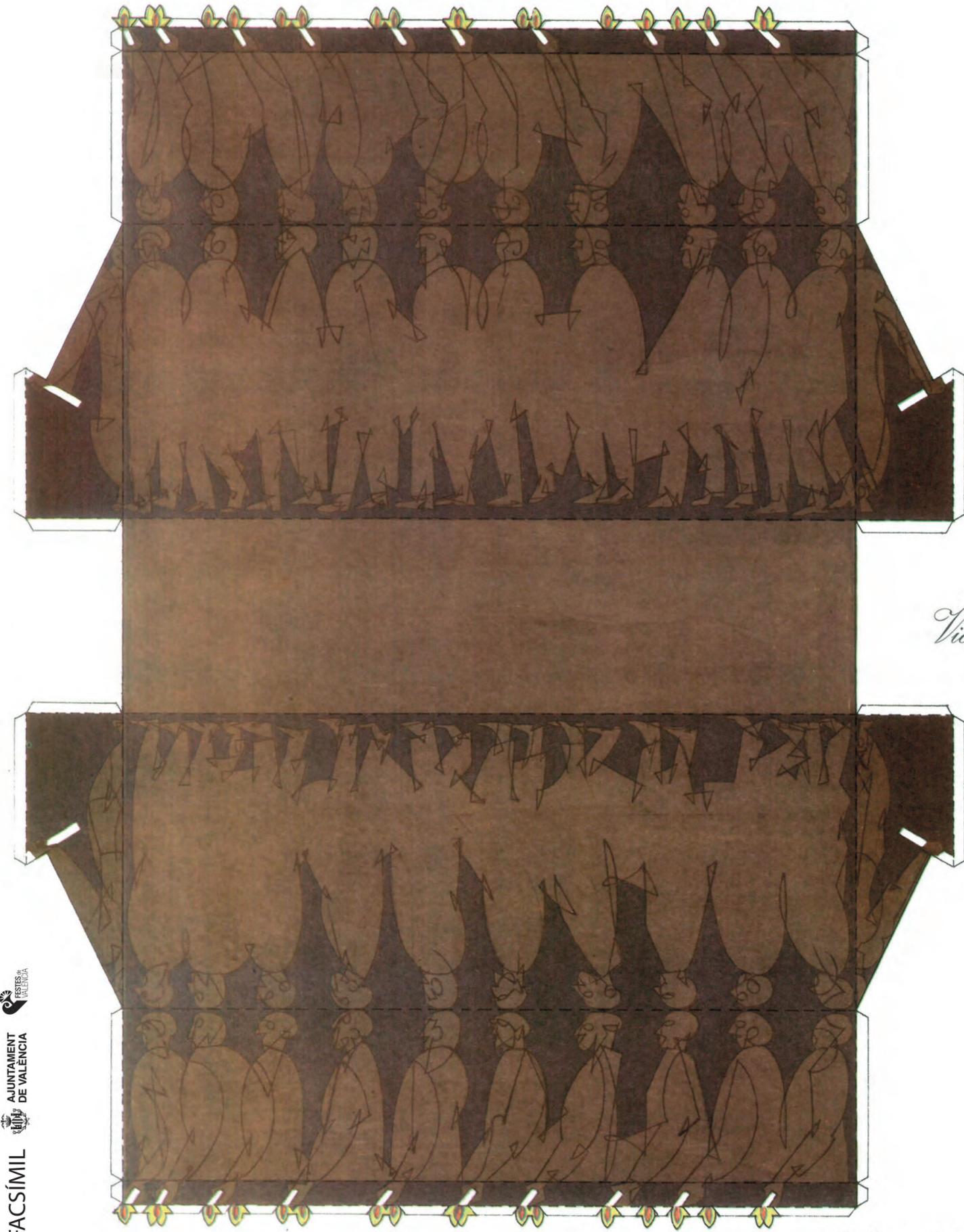

La Processó del Corpus de València

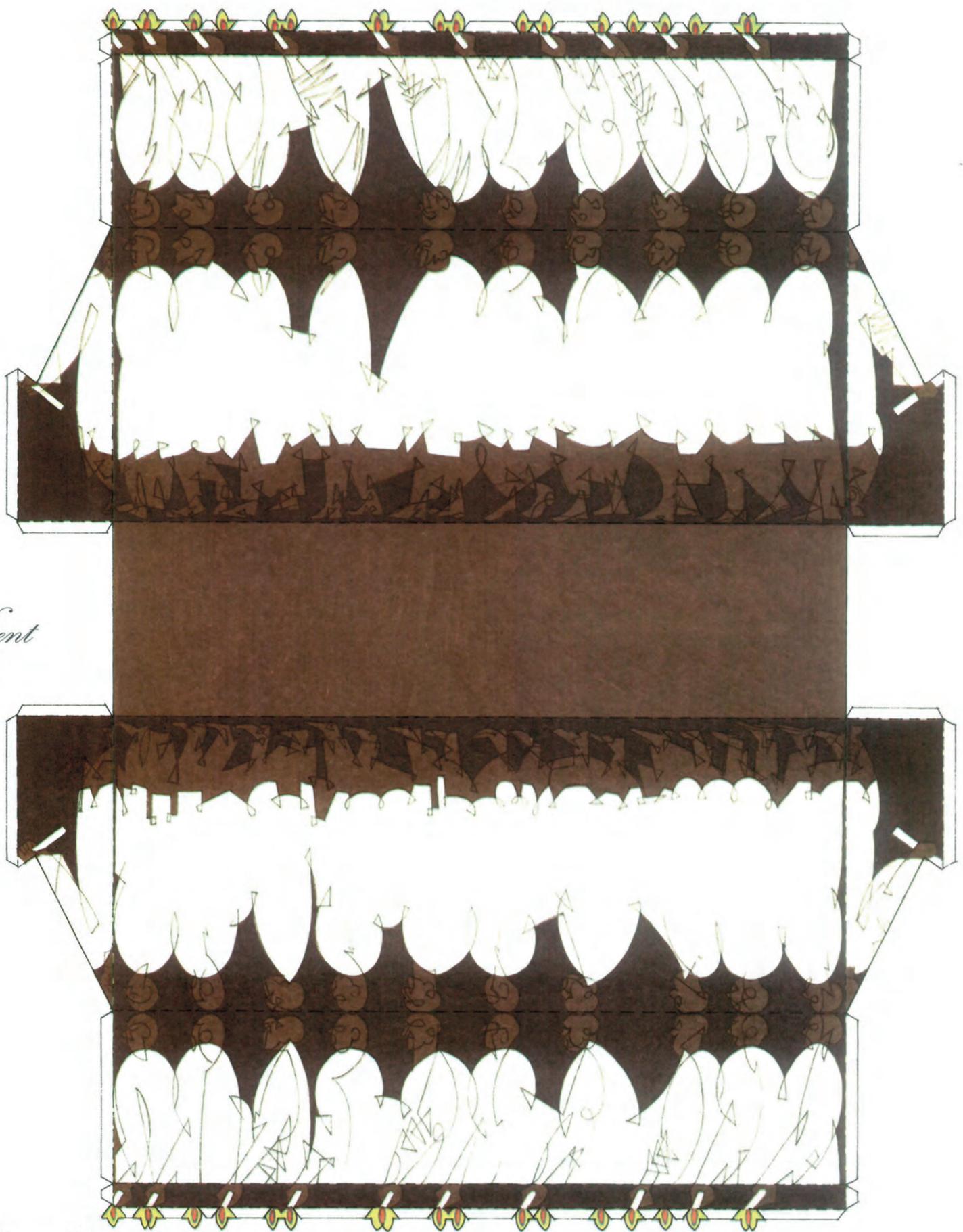

Clarins i Timbals de la Ciutat

Seglars

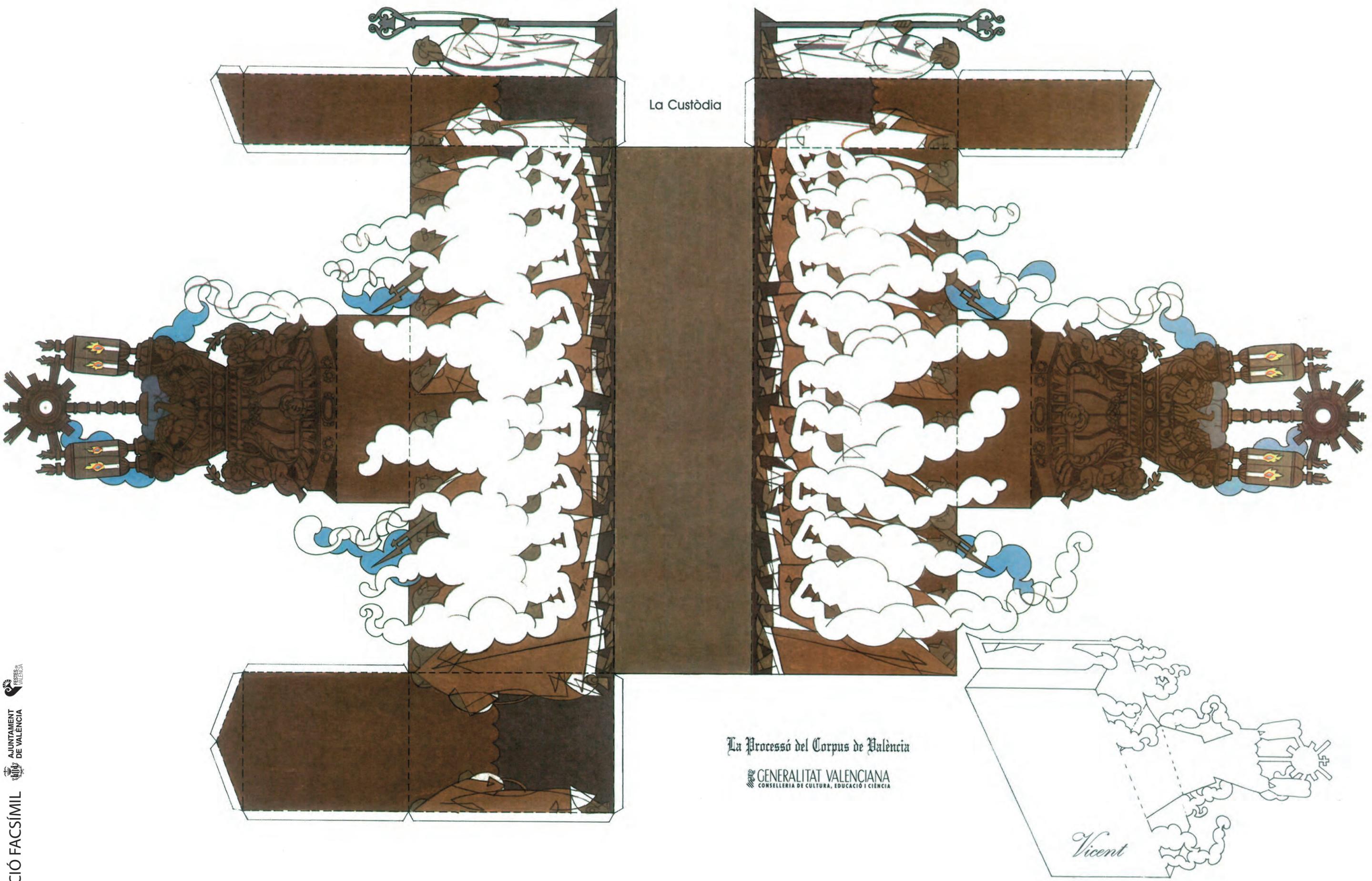

Clero

Vicent

La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

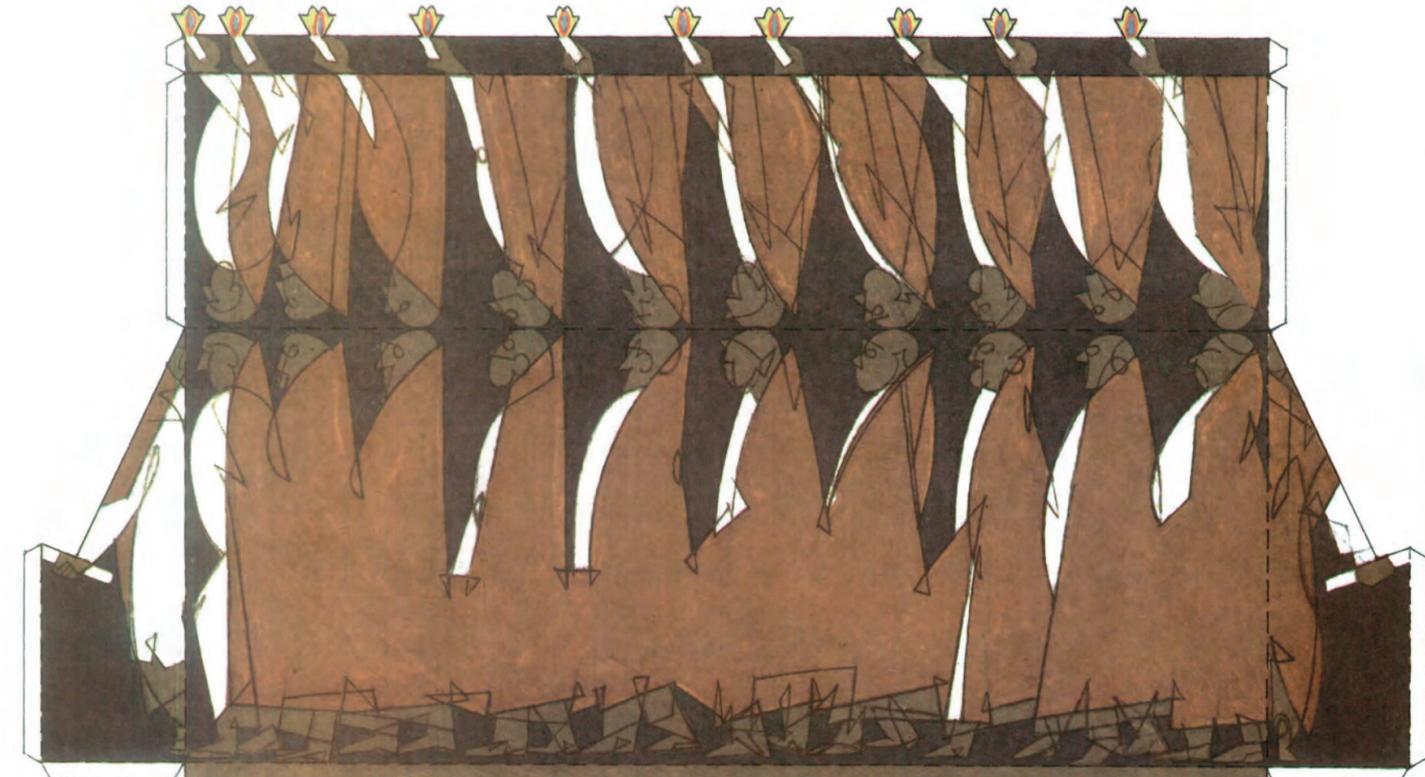

La Custòdia

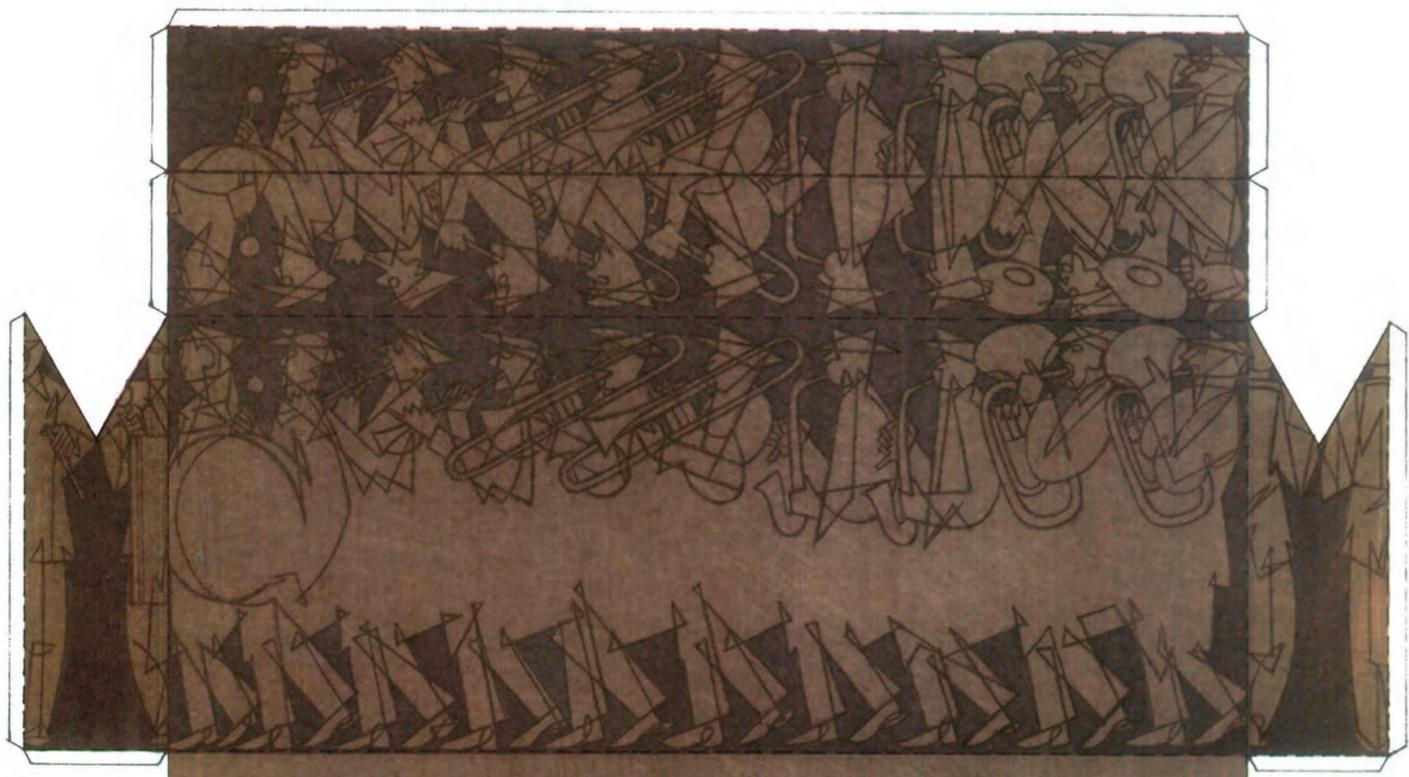
La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

Vicent

Capellans

Banda militar

Vicent

La Processó del Corpus de València

GENERALITAT VALENCIANA
CONSELLERIA DE CULTURA, EDUCACIÓ I CIÈNCIA

